

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 9

LÉTO 1996

Když mě do telefonu slečna Lecjaksová z amerického velvyslanectví požádala o přípravu programu o horském zemědělství pro jejich odborného konsula, hned jsem věděl, kam hosta zavеду. Velká Úpa dává jedinečnou možnost poznat dvě odlišná, ale výjimečná hospodářství.

Zemědělský konsul pro střední Evropu sídlící ve Vídni pan Frank Tarrant, si k návštěvě Krkonoš vybral krásný letní den. Po příjezdu k Janovým boudám se mu naskytl idylický obrázek. Uprostřed veliké pestře kvetoucí louky ohraničené kamennými valy a orámované lesem sekal trávu hospodář Friedrich Kneifel ruční kosou. V pravidelném rytmu pokládal starý pán trávu do

**Z
D
A
R
M
A**

Galerie, informační centrum

a pension Veselý výlet

Krkonošský národní park

Horní Maršov

Pec pod Sněžkou

Mapa východních Krkonoš

Janské Lázně

Výlet do Polska

Podkrkonošské výlety

Doporučujeme osvědčené služby

Servis pro boudáře

Kalendárium

str. 3

str. 4 - 5

str. 6 - 8

str. 10 - 16

uprostřed

str. 18 - 19

str. 20 - 21

str. 22 - 23

str. 8, 24 - 25

str. 26

str. 27

ochranná známka

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi
 Jazyková úprava: Věra Pokorná
 Grafická úprava a ilustrace:
 Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda
 Fotografie na titulní straně: Jiří Havel
 Fotografie: Jiří Havel, Pavel Klimeš a archiv vydavatelů
 Mapa: Zdeněk Petira,
 Tisk: Oldřich M. Šlégr, OFSET Úpice, tel. (0439) 933 171
 Překlad do angličtiny: Josef Havlíček, Bernie Higgins
 Překlad do němčiny: Hans-J. Warsow
 Překlad do polštiny: Andrzej Magala
 Reklamní agenda: Pavel Klimeš (0439) 948 221
 Uzávěrka tohoto vydání: 15. 5. 1996

Deváté číslo sezónních novin Veselý výlet vychází v celkovém nákladu 55.000 kusů výtisků, z toho 25.000 kusů v české a 35.000 kusů v německé verzi. České vydání je rozšířeno o anglické a polské resumé.

Noviny rozšiřuje Informační centrum Veselý výlet v Temném Dole v Horním Maršově tel. (0439) 948 298, dále je k dostání na veřejných parkovištích v Janských Lázních, Malé Úpě, Velké Úpě a Peci pod Sněžkou, v cestovních a informačních kancelářích, ve vybraných prodejnách, pensíoních, zařízeních Správy KRNP apod.

Veselý výlet je pro vás zdarma.

Máte-li zájem o zaslání letního vydání Veselého výletu (10/1997) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 30 Kč, jste-li z České republiky, a 150 Kč, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Temném Dole. Tato částka kryje náklady spojené s administrativou poštovní distribuce.

Veškerá autorská práva vyhražena

Veselý výlet

**Temný Důl 46, 542 26 Horní Maršov
 tel. (0439) 948 298, fax 948 221**

Veselý výlet vyšel díky pochopení zastupitelstev měst a obcí Janské Lázně, Horní Maršov, Pec pod Sněžkou, vedení Správy Krkonošského národního parku ve Vrchlabí, podpoře Okresního úřadu v Trutnově a dobré vůli výše uvedených spolupracovníků.

Před více než desíti lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: „To byl ale veselý výlet!“ . Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpovědka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchutí a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

dokončení ze str. 1

pravidelných řádků. Jeho pohyby vypadaly přirozenější a jednodušší než prostá chůze. Přehlízející získali neodbytný dojem, že kosení trávy je snadná zábava. Kdo zkusil sekat horskou louku, ale ví své. Poznal to i pan konsul. Po přivítání rychle pomínul vzájemný ostych, zvláště když hospodář i konsul zjistili, že se spolu domluví německy. Popovídali si o historii hospodářství, o způsobech sušení sena, o koloběhu živin a ustájení dobytka. Pan Tarrant, zemědělský odborník, se svěřil, že ještě nikdy nadržel v ruce kosu. Hospodář Kneifel výzvu přijal, ale nejdříve hostovi své náradí představil: „Samotnou kosu mám přímo z Rakouska a seču s ní teprve několik let. Zato kosiště, to je tadyta dřevěná násada, má dlouhou historii. Z jasanového dřeva si ho nechal asi před sedmdesáti lety udělat na míru můj soused Franz Hintner, támhle z té horní chalupy na Pěnkavčím Vrchu. Hintner byl kus chlapa. Jednou donesl krosnu větví od Růžohorek až do Velké Úpy svému strejci truhláři Richterovi. Když náklad převážili, dělalo to 152 kilo. Protože byl tak trochu flamendr, byl Hintner furt bez peněz. Proto mi jednou přinesl až od Rýchorské boudy na krosně metrák borůvků na košťata do chlíva. Ale hlavně prodával seno. S tímhle kosištěm vždycky nasekal na flecích mezi klečí na Sněžce 50 až 60 kilo wolfgrásu (tráva smilka tuhá, pozn. redakce) a místo, aby ji nosil do fotrovy chalupy na Pěnkaváku, prodával mně metrák trávy po 50 korunách. Když skončila válka, museli všichni moji sousedi odejít. Noví sousedi mě jednou požádali, abych jim naklepal kosu. Okamžitě jsem poznal Hintnerovo kosiště. Dal jsem jim jiné, úplně nové, a tohle co sekalo kdysi na Sněžce jsem si nechal. Už s ním sekám padesát let. Jou, to je doba, ale tuhle louku sekám už skoro osmdesát roků.“

Pan konsul vybavený teoretickými radami vzal s respektem kosu a hned prvním máchnutím odsekl třicetimetrový drn. Tak se brousila kosa a při tom ve sebe povídalo. Po několika dalších pokusech jsme se šli podívat do chléva na krávu a později ve světnici ochutnali výtečné horské mléko. Pan Kneifel vytáhl rodnou fotoalba a myslím, že se pan konsul během naší tříhodinové návštěvy dověděl o zdejší kraji víc, než kdyby prostudoval stohy knih.

Jiné zkušenosti si Frank Tarrant odnesl z návštěvy hospodářství na protějším kopci. Poznal, že způsob hospodaření na rodinné farmě Davida Sosny na Valšovkách je nadějí pro krkonošské louky do budoucna. Pomocí moderních strojů, technologií i způsobu chovu dobytka dokáže Sosnovi obhospodařovat dříve zpustlé louky a hlavně svoje produkty prodat přímo na Valšovkách v nadmořské výšce 1000 metrů. Ochutnal některé jejich speciality a jogurt s borůvkami si dal dvakrát.

Na následujících stránkách se i vám, vážení hosté, pokusíme přiblížit aktivity, které mohou krkonošský pobyt zpříjemnit a vás obohatit o nová poznání. Hlavním motivem devátého vydání Veselého výletu je poznávání památek na nejstarší časy, kdy se lidé v Krkonoších teprve zabývali. Tehdy, vedle kácení a plavení dřeva, pálení mlířů a kutání nerostů, vytvořili kulturní krajinu především založením a obhospodařováním luk. I proto se za poznáním horského hospodaření ještě ke Kneifelům a Sosnům vrátíme.

Jsme rádi, že se k nám do galerie a informačního centra hosté vrací. Známe některé tváře i jména. Opakované návštěvy jsou znamením, že jsme vám dobře poradili s ubytováním, dali dobrý typ na výlet, že u nás koupený dárek měl úspěch. Většina prodávaných věcí jsou autorské práce a nenajdete je v jiném obchodě v celém regionu. Velký výběr je v keramice, originálních špercích z různých materiálů, dřevěných hračkách, sbírkových kamenech i předmětech z kovů. Akademičtí malíři i regionální autoři u nás vystavují a prodávají grafiku a obrazy. Zastoupení jsou i všichni známí krkonošští fotografové. Vedle pohlednic s krkonošskými motivy jsou ve stojanu i další neobvyklé snímky v galerii prezentovaných fotografů, které byly vydány jen v malých sériích. Stále doplňujeme sortiment všech druhů map, průvodců a knih o Krkonoších.

Součástí renovovaného historického domu, který u hlavní silnice mezi Horním Maršovem a Pecí pod Sněžkou snadno poznáte, je rodinný pension. Podle reakce hostů soudíme, že se nám podařilo spojit zajímavé architektonické řešení interiéru doplněného autorským a historickým nábytkem s instalací poučných věcí a praktickým vybavením. Snažíme se, aby provedení a prostředí domu mělo stejnou atmosféru jako sezónní noviny

Veselý výlet, aby se stalo místem klidu, pohody, ale i poznávání zdejšího kraje. Za pensionem začíná Krkonošský národní park s širokou možností letních a zimních túr. Pro inspiraci je ve vstupní hale malá fotografická expozice. Historické snímky zachycují nejzajímavější místa ve východních Krkonoších, která můžete navštívit a porovnat se současnou realitou. V zimě je to odtud stejně blízko k lyžařským vlečům do Pece pod Sněžkou i na stále oblíbenější sjezdovky na Černé hoře v Janských Lázních.

Z praktických informací zbývá dodat, že pokoje pensionu Veselý výlet jsou vybaveny sprchou a toaletou, v apartmá je navíc malý kuchyňský kout. Větší kuchyňka je k dispozici všem hostům. Auta parkují přímo před domem.

Pension Veselý výlet, Horní Maršov, Temný Důl čp. 46, PSČ 542 26, nabízí ubytování se snídaní, telefonická rezervace na tel. (0439) 948 298 denně od 8.30 do 17.45. Další informace vám pošleme na požádání poštou. Domluvíte se i německy a anglicky.

INFORMACE - doporučení služeb, ubytování, programů
- mapy, průvodce, pohlednice, publikace

GALERIE - autorské práce, skutečně kvalitní dárky z Krkonoš
- obrazy, kresby, grafika, fotografie

- dobové snímky (možnost objednávky snímků konkrétního místa i lokality)
- keramika, sbírkové kameny, šperky a jiné

PENSION - ubytování se snídaní v pokojích a apartmá se sociálním zařízením

SMĚNÁRNA

Distribuce sezónních novin Veselý výlet (i starší vydání).
Denně 8.30 - 18.00 hodin.

O DVOU HORSKÝCH CESTÁCH

Desítky kilometrů krkonošských cest mají na starosti pracovníci Správy Krkonošského národního parku (KRNP). Mezi udržované cesty patří lesní asfaltové silničky včetně robustních mostů, svážnice, turistické cesty i úzké chodníčky. Slouží nejen ke svážení dřeva, ale i k zpřístupnění odlehklých a přesto trvale obydlených míst, k zásobování horských bud a v neposlední řadě slouží i turistům. Údržba hřebenových cest, zvláště těch procházejících nejceněnějšími partiemi národního parku je složitá. Na dvě konkrétní cesty se podíváme zblízka.

PŘES ÚPSKOU RAŠELINU

Větší část subalpínského rašeliniště mezi Luční boudou a Sněžkou leží na polském území, přesto je na naší straně 10 hektarů. Úpské rašeliniště nerozděluje jenom státní hranice, ale i procházející cesta. Je jednou z nejfrekventovanějších v Krkonoších a snad proto byl v roce 1973 starý dřevěný povalový chodník ležící volně na rašeliništi překryt vrstvou štěrku, naneštěstí z mletého krystalického vápence. Brzy se ukázalo, že citlivý ekosystém rašeliniště byl zásahem rozšířeným o důkladné odvodnění nové zhuštěné cesty poškozen. Mimo zrychleného odtoku vody a následné eroze bylo rašeliniště uměle rozděleno na dvě spolu nekomunikující části. V Úpské rašelině pramení řeka Úpa a Bílé Labe. Ze stejného místa teče část vody na východ a část na západ, aby se znovu spojily až v Jaroměři, 50 kilometrů odtud. Nová cesta změnila vodní režim tak, že část vody původně odtékající Bílým Labem k Luční boudě nyní odtéká jako Úpa do Obřího dolu.

Přirozené kyselé prostředí rašeliniště začalo rozpouštět alkalický vápenc a uvolněné zásadité ionty změnil v nejbližším okolí cesty ustálené pH - snížily kyselost. Změna se projevila ve složení ekosystému. Na úkor původních, často vzácných organismů se začaly prosazovat běžné nebo dokonce plevelné druhy. Vypracované studie ukázaly, že pro zachování Úpské rašeliny, jednoho z nejceněnějších krkonošských ekosystémů, je nutné nepromyšlený čin z minulosti napravit.

V průběhu letní sezóny bude provoz na cestě přes Úpskou rašelinu omezen a částečně odkloněn na souběžnou hraniční

Cestu přátelství po obnovené zkratce od Luční boudy. Celá vrstva vápence bude vyzvednuta a odvezena pryč. Nahradí ji přirozeně kyselá zemina od Rennerových bud ve Strážném. Opětovné spojení dvou částí vodního systému rašeliniště podpoří několik kanálů protínajících přičně cestu. Aby mohli pěší turisté přes krásné místo procházet, bude z dubových fošen postaven nový povalový chodník, připomínající nízký 420 metrů dlouhý most. Z něho budou opět dobře vidět porosty ochmýřených suchopýrů úzkolistých a pochvatých, suchopýrku rakouského a hlavně zvláštní stolové formy kleče. O jedinečnosti Úpské rašeliny svědčí i její zařazení na seznam Ramsarské úmluvy v roce 1992. Tato úmluva se soustřeďuje na ochranu nejvýznamnějších mokřadů světa.

NA SNĚŽKU

Na vrchol Sněžky vedou čtyři cesty, Poláci udržují dvě, provoz na cestě od Malé Úpy přes Svorovou horu a od Růžové hory na Sněžku zajišťuje Správa KRNP. Ještě ve dvacátých letech vedla od Růžohorek jen uzounká pěšinka. Hlavní výstupová cesta z české strany hor stoupala Obřím dolem. Po otevření sedačkové lanovky v roce 1949 až na vrchol nejvyšší české hory se situace změnila. Když zastaví silný vítr prováz v horním úseku lanovky, vystupují turisté od mezistanice Růžová Hora na vrchol pěšky. Chodník postavený kolem roku 1925 nemohl novou zátěží unést a brzy byl rozšlapán a následně erodován. V místech sevřených kosodřevinou voda vymlela až metr hluboké koryto, v němž zbyly jen větší kameny. V jiných partiích cesty voda vyplavila materiál do boků a rozšířila poškozený koridor až na šíř patnácti metrů. Nánosy kamení ničí vzácné rostliny arko-alpínské tundry, nejčastěji jestřábník alpský, sitinu trojklannou, koniklec Scherfelův (bílý), plavuník alpský i vzácné arko-alpínské druhy mechů a lišejníků.

Uměle vytvořené překážky bránící turistům chodit mimo špatnou cestu problém neřešily, až konečně padlo zásadní rozhodnutí. Na Sněžku bude od Růžové i Svorové hory postavena kvalitní turistická cesta. V roce 1994 byla odsouhlasena trasa a navržena technologie výstavby. Odborníci i veřejnost se shodli nepokračovat ve stavbě dlážděné cesty s užitím betonu jako ve

starším úseku za stanicí lanovky Růžová Hora, ale maximálně využít místní erodovaný materiál. V roce 1995 byla opravena cesta z Růžové hory k odbočce na Travers, včetně prvních 250 metrů stoupajících již na samotný vrchol Sněžky. Na posledních osmdesáti metrech byla vyzkoušena technologie štětované cesty, na ní jsou vedle sebe na výšku postavené ploché kameny vyklínovány, až vytvoří kamennou klenbu. Ta je překryta nášlapnou vrstvou zeminy či štěrku, takže kamenná vrstva je vidět jen ve svodnicích. Ale provedení celé cesty na Sněžku touto technologií našich předků není možné pro obrovskou náročnost na vhodný materiál.

Podrobný projekt na oba chodníky řeší několik zásadních problémů. Více než kilometr dlouhá cesta ze sedla Růžové hory na vrchol Sněžky příkře stoupá ve sklonu až 40%, proto bude do nových chodníků včleněno přes 550 stupňů. Tyto 20 centimetrů vysoké dlouhé stupně sníží sklon na přijatelných 15 %. Protože jsou známy případy, kdy na Sněžce spadne i několik centimetrů vody za jeden den, budou cesty důkladně odvodněny podélnými příkopy a více než 200 příčnými svodnicemi. Zpět na těleso cesty bude vráceno z okolních poškozených ploch asi 270 kubíků zeminy a kamení. Přesto plochých kamenů na obrubníky vymezující a zpevňující okraj cesty a drobná dř, která se do sebe zaklesne ostrými hranami a vytvoří pevnou nášlapnou vrstvu je nedostatek. Po zvážení všech možností vyplynulo, že část materiálu bude na nepřístupné úbočí Sněžky dopravena z Růžové hory vrtulníkem. Proto tu v létě můžete uvidět nákladní vrtulník se zavěšeným kontejnerem.

Chodníky na vrchol budou postaveny v letošním a příštím roce. Náročná stavba vrátí sanované plochy přírodě a vám zpřijemní výstup a sestup.

Správa KRNP a dodavatelské firmy provádějící výstavbu uvedených cest vás prosí o pochopení a trpělivost při procházení přes staveniště na Sněžce a omezení vstupu na opravovanou cestu přes Úpské rašeliníště.

HORSKÉ LOUKY

Dříve, než člověk začal výrazně ovlivňovat krkonošskou přírodu, bylo v horách jen málo míst bez lesa a kosodřeviny, kde se mohly prosadit drobné světlo-milné organismy. Květiny, motýli a brouci nacházeli vhodné podmínky především v ledovcových karech a na dalších místech pravidelně odlesňovaných sněhovými lavinami. Vrcholky nejvyšších hor byly také bez porostů kosodřeviny. Od 16. století člověk vykácel mnoho hektarů lesa i kosodřeviny a světlo-milní živočichové a především rostliny získaly nový prostor. Nejrozsáhlejší bezlesé plochy byly v Krkonoších před sto lety. Tehdy se ještě topilo na Luční boudě kosodřevinou a v lesích se páslo mnoho dobytka. Když byla lesní pastva kvůli škodám na porostech v roce 1897 zakázána i na maršovském panství, stal se majitel lesů hrabě Rudolf Czernin-Morzin v očích chudých horalů představitelem největšího zla. Stavby chovaného dobytka následně klesly o celou třetinu. Na horských seništích i spásaných pasekách se dařilo i dnes chráněným rostlinám. Nehnojené louky na hřebenech hor se sklízely nejdříve jednou za dva roky, tedy i s loňskou trávou. Nejznámější východokrkonoské seniště bylo na Bílé louce a Stříbrném hřebenu.

Na pravidelně obhospodařované louky se rozšířily rostliny z ledovcových karů a společně s člověkem vytvořily nový a krásný krkonošský ekosystém, kterému říkáme květnaté horské louky. Místo, kde je hospodaření přerušeno, se pozvolna mění opět na lesní ekosystém. Ale protože jsou krkonošské louky cenným kulturním dědictvím, je nezbytné je zachovat.

Správa Krkonošského národního parku pravidelně sama sklízí 150 hektarů luk na seno pro lesní zvěř a dalších 50 hektarů tzv. ploch speciální ochrany přírody. Spolupracuje i na státní podpoře dalších hospodářů. Letošní novinkou je dotace Ministerstva životního prostředí, která prostřednictvím vlastní agentury ochrany přírody umožňuje všem majitelům a nájemcům krkonošských luk získat za mechanizací sklizený 1 hektar louky 5 000 korun, na vybraných cenných lokalitách sklizených ručně dokonce 10 000 korun. Dvojnásobnou částku dostane hospodář za vyřezání plevelných dřevin. Ministerstvo zemědělství už několik let podporuje organizované zemědělce dotací 3 300 korun za sklizený hektar louky. Obě dotace se sice nesčítají, ale i tak jsou jedna nebo druhá spolu se zájmem mít vlastní i pronajaté pozemky upravené a čisté velkou motivací.

KONIKLEC BÍLÝ

PODBĚLICE ALPSKÁ

JESTŘÁBNÍK ALPSKÝ

Přirozené centrum východních Krkonoš Horní Maršov a jeho okolí byl osídlen ve třech hlavních kolonizačních vlnách. Ve starých dobách údolím procházeli lovci a rybáři, ale trvale se v maršovském údolí lidé usadili až někdy po roce 1270. Na první kolonizaci, která je spojena s osidlováním pohraničních oblastí německými osadníky králem Přemyslem Otakarem II., máme hmatatelné památky. Pozemky v obcích Maršov, Albeřice a Dolní Lysečiny byly novým obyvatelům rozděleny v pravidelných lánech a tím byl na dlouhá staletí určen vzhled krajiny. Dodnes je patrné, že Maršov je lánovou obcí, i když pozdější úpravy zastřely skutečnost, že lány začínaly u řeky Úpy a vystupovaly až na hřeben Rýchor a vysoko do svahů Světlé hory, například až po cestu mezi Modrými kameny a Kausovými boudami. Usedlost stávala dole u řeky nebo cesty, nad ní byla pole či louky, nahoře lán končil lesem. Nejvýraznější lány se dochovaly v Dolních Lysečínách a v Horních Albeřicích. Hranice jednotlivých lánů, které vystupovaly až na Dlouhý a Albeřický hřeben, zvyrazňují dlouhé, po spádnicí ubíhající meze porostlé liniovou zelení.

Nejstarší známá písemná zmínka o Maršově je až z roku 1466 a připomíná druhé, hornické kolonizační období. Tehdy královský hejtman v Trutnově Hanuš z Varnsdorfu udělil Matesovi Behmerovi „hamr v Kalné Vodě a rudu železnou v Maršově“. Z této doby se dochovaly jen nepatrné zbytky po dolování. V kupní listině z roku 1553, ve které horní hejtman Kryštof z Gendorfu prodal svým sedmi dcerám žacléřský hrad s okolními vesnicemi, jsou uvedeny i Lysečiny, Albeřice, Rýchory a „Maršov se dvěma hamry pustými“. Právě díky aktivitám držitele Vrchlabí, Trutnova a Žacléře Kryštofa Gendorfa přicházely v průběhu 16. století z německy mluvících zemí do Krkonoš stovky nových osadníků. Byl to Gendorf, který po rozšíření zdejšího hornictví a hutnictví navrhl řešit naléhavou potřebu dřeva v kutnohorských dolech těžbou krkonošských lesů a tím vyvolal třetí a nejvýznamnější kolonizační vlnu. Díky tomu se rozrostl nejenom Maršov, Lysečiny a Albeřice, ale vznikly nové osady jako Malá Úpa, Černá Hora i větší část dnešní Pece pod Sněžkou.

I když se dochovalo několik zpráv a obrazových map, není lehké si představit, jak tehdy Maršov s okolím skutečně vypadal. Ale určitě znáte krásnou filmovou českou pohádku Pyšná princezna. Tak věřte, že scény, kde uhlíř pálí milíře a kolem pobíhají medvědi, princezna s králem Miroslavem sjíždí z hor na kládě dřevěným smykem až skončí v jezírku plavební přehrady nebo kde švec doběhne na hranici panství k velikému kamennému mezníku, jako by byly natočeny v Krkonoších v 16. století. V terénu z té doby nalézáme jen zbytky důlních děl, plavebních přehrad a místa, kde stávaly milíře. Žádné jiné stavby se nedochovaly.

Hodně dřeva bylo v Krkonoších spaleno v milířích na dřevěné uhlí.

Plavení dřeva

Kryštof Gendorf se realizace svého nápadu, spuštění a smykované dřevo splavit ke Kutné Hoře po vodních tocích, již nedomohl. Až tři roky po jeho smrti v roce 1566 pozvali císařští úředníci do Krkonoš odborníky z Tyrol Hanse Gaudena a Pavla Laghnera, kteří zajistili nejen příchod dalších tyrolských dělníků, ale zorganizovali těžbu a plavení dřeva. Hlavním krokem byla stavba plavebních přehrad - klaus, které umožňovaly plavit dřevo i v létě při nižším stavu vody. První velkou Císařskou klausu postavili na řece Malá Úpa. Ve stejné době byla za devět let postavena v Dolních Lysečínách vůbec největší přehrada, označená jako „nová klaus v Kolwentalu“. Ta vyniká i na obrazové mapě Simona Hüttela asi z roku 1578, jejíž výsek pro vás překreslil Zdeněk Petíra. Mnoho nových dělníků muselo po vypuštění přehrad unášené dřevo odstrkovat a uvolňovat vznikající zátky. V prvních letech voda z Krkonoš odnesla tisíce kubíků dřeva. Je zajímavé, že i přes přísná císařská opatření bylo cestou do Středních Čech až sedesát procent dřeva ukradeno. Není divu, že zásoby dřeva dlouho nevydržely, ale i po ukončení plavby ke Kutné Hoře se plavilo dřevo po Úpě dál. Naposledy hojně pro stavbu a následný provoz Josefovské pevnosti u Jaroměře v letech 1778 až 1848. Potom se už bez využití přehrad a smyků plavilo jen v době jarního tání do Temného Dolu ke zdejším sklárnám. Třistaletou plavbu dřeva v Krkonoších ukončila povodeň v roce 1882, když zničila hrabla na zachycování špalků a další plavební zařízení. Všechny velké klausy postupně odplavily povodně, takže dnes najdeme jen zbytky malých přehrad na horských potocích. Za tou nejzachovalejší se podíváme do Horních Lysečín.

Lysečinský okruh

Z maršovského náměstí vyjedete po silnici III. třídy směrem do Lysečín a Albeřic. Hned první stoupání vás vynese vysoko nad dno údolí, takže hladinu lysečinského rybníka uvidíte hluboko pod sebou. Jen kousek proti proudu stála v 16. století zmíněná velká klaus a její hráz byla nejméně jednou tak vysoká než je hráz současného rybníka. Podle toho si můžete udělat představu o rozloze tehdejší hladiny. Pojedete stále po hlavní silnici, tedy na první křižovatce doprava, na druhé u křižku, kde je odbočka do Suchého Dolu, zase doleva. Až tady začínají Albeřice. Cestou minete několik hezkých původních chalup, linie zeleně na agrárních valech vás upozorní na hranice jednotlivých lánů založených už ve 14. století. Centrum Horních Albeřic je v okolí hotelu Stará Celnice. Napravo k Rýchorám odbíhá značená Stará Celní cesta, vy pojedete stále rovně. Jen kousek výš, kde už je omezen vjezd aut, uvidíte přímo u cesty věž vápenky z první poloviny 19. století a za ní můžete nahlédnout do hlubokého Bischofova lomu. Odtud, až ke státní hranici je nejtěžší stoupání celé trasy, ale jakmile projedete kousek po polském území, máte nejhorší za sebou. K Lysečinské boudě se dokonce svezete kus z kopce. Tady je před velkým sjezdem dobrá příležitost k občerstvení. Kdysi cesta lysečinským údolím (modrá značka) vedla jen mezi loukami, ale ty byly před čtyřiceti lety zalesněny. Sjíždějte po této úzké cestě pomalu, abyste si stihli všimnout zbytků kamenných valů vytvořených při zakládání luk, v lese zarostlých zemědělských usedlostí i právě opravované kapličky a hlavně, abyste nepadli na nos. Cesta ústí u prezimovací jelení obory s vysokým plotem. Až po dalších 200 metrech dojedete na širší plácek s jasanem, o který je opřen myslivecký posed, tady zastavte. Podívejte se pozorně směrem k nedalekému potoku a na rozhraní lesa a louky uvidíte větší terénní vlnu. To je pozůstatek někdejší plavební přehrad. Prohlídka zblízka stojí za to. Hlavní hráz klausy je sice protržená, ale navrstvené usazeniny ukazují její někdejší hloubku. Další sjezd Lysečínami zpět do Maršova po zpevněné cestě je už snadný. Celý okruh trvá přes dvě hodiny, v opačném směru je stoupání k Lysečinské boudě dost příkré.

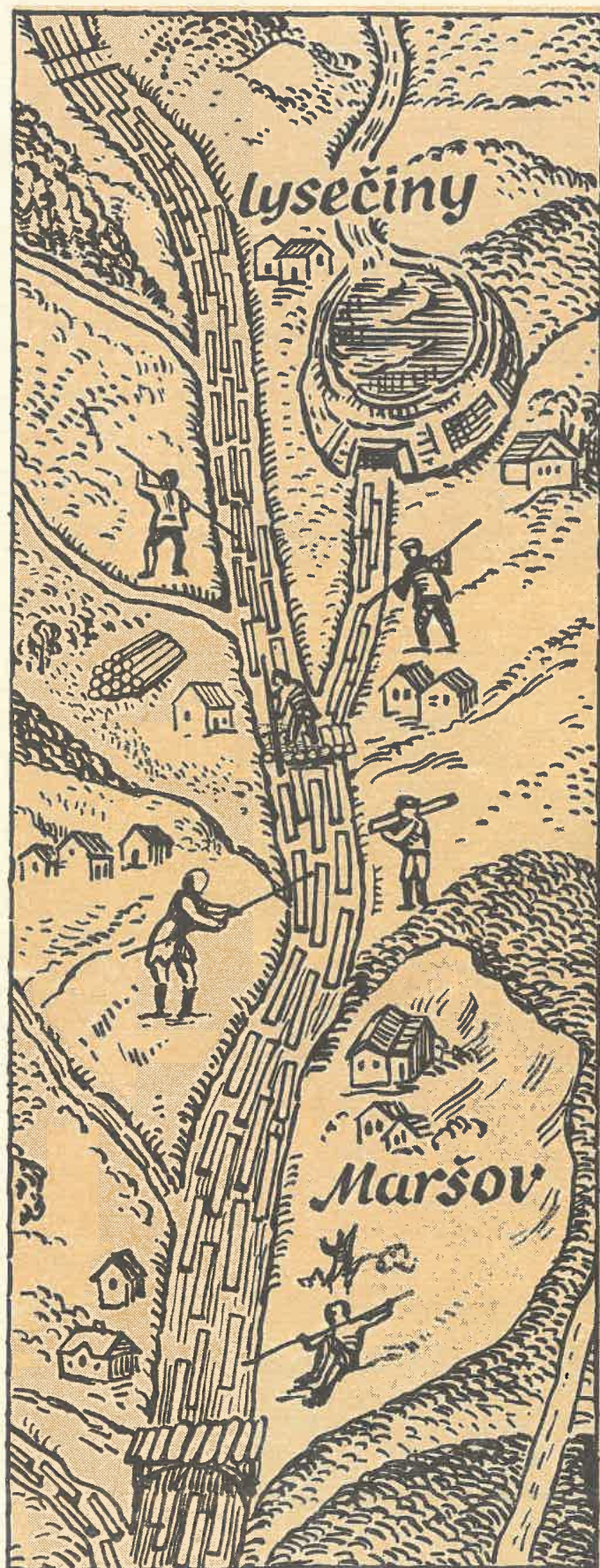
LEDY SE HNULY

Mile nás překvapil nevidaný zájem návštěvníků východních Krkonoš o lesní hrádek Aichelburg, o jehož neutěšené situaci jsme psali v minulém letním čísle. Mnozí z vás se přišli zeptat na nedostatečně zřetelnou cestu od silnice. Stav zarostlé cesty a zchátralého hrádku by se měl v dohledné době změnit k lepšímu. Nezůstalo totiž pouze u zájmu milovníků romantických staveb z řad návštěvníků. Z iniciativy bývalého starosty Pece pod Sněžkou pana Milana Vícha a majitelů maršovské pily firmy KUMIHAL se 15. října 1995 sešli zakládající členové Hradní společnosti Aichelburg. Svůj cíl vyjádřili jasně: hrádek zachránit a obnovit jeho kulturní a společenskou tradici. Na několika dalších schůzkách byly projednány formální záležitosti a 27. března 1996 se zaregistrovalo občanské sdružení Hradní společnost Aichelburg. Jeho zakladateli se stali zástupci města Pece pod Sněžkou a obce Horní Maršov, představitelé soukromých společností a soukromé osoby. Předsdou byl zvolen ředitel Správy Krkonošského národního parku inženýr Oldřich Lábek. Finanční prostředky by měly přicházet od soukromých dárců, od obcí a měst nebo i ze státního rozpočtu, popřípadě ze zahraničních dotací a grantů. Úprava přístupových chodníků a samotného hrádku si vyžádá spoustu mravenčí práce, ať již půjde o vyčištění okolí stavby nebo o vynášku materiálu. Ve společnosti jsou proto vítáni všichni zájemci. Do Hradní společnosti se vstupuje na základě přihlášky po vyjádření souhlasu se stanovami a po zaplacení zápisného i ročního členského příspěvku.

V současné době se využívá úřední část projektu a zaměření geometrického plánu, následovat bude příprava materiálu, částečná úprava přístupového chodníku a zajištění uvolněného kamenného zdiva. Dále již budou práce postupovat podle navrženého projektu.

Zasloužené pozornosti se dočkala ještě jedna stavba na území obce Horní Maršov, kaplička v Horních Lysečínách u cesty mezi přezimovací obůrkou pro jelení zvěř a Lysečinskou boudou. O vzniku kapličky, které se dříve říkalo Kneifelova kaple, nám není mnoho známo. Nevíme ani, komu byla zasvěcena. Jisté je, že ve skice stabilního katastru obce Horní Lysečiny z roku 1841 ještě zanesena není. Předpokládáme, že byla postavena místními lidmi někdy kolem roku 1880. Fotografie ze začátku padesátých let dosvědčuje, že krátce po válce byla v pořádku. Nestála uprostřed lesa jako nyní, ale na louce mezi chalupami. Místní pamětníci vzpomínají, že ještě koncem šedesátých let kaple měla střechu.

Největší podíl na tom, že torzo holých kamenných stěn zarostlých bujnou vegetací je opět překryto střechou, mají lysečínští a albečtí obyvatelé a osadníci nebo chcete-li chalupáři. S nápadem přišli, učinili nejnutnější kroky, pan architekt Dvořák vypracoval projekt, uspořádali mezi sebou sbírku. Podařilo se jim zainteresovat památkáře z Trutnova, kteří na opravu přispěli největším dílem. Bude-li dostatek peněz, práce na opravě kaple by měly pokračovat i v letošním roce. Osadníci, kteří vidí i za hranici svého pozemku, si zaslouží uznání už nyní.

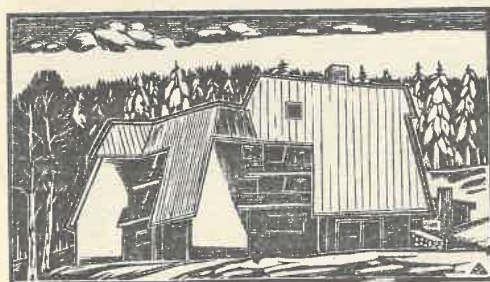

Pension a samoobsluha U Hlaváčů

Dominantou náměstí v Horním Maršově je opravený historický dům, který nechal postavit v roce 1855 hrabě Berthold Aichelburg. Dnes je tu pension U Hlaváčů s kvalitním ubytováním se snídaní ve dvouúžkových pokojích (15 lůžek) s možností přistýlky. Pokoje mají vlastní kompletní sociální zařízení. Ve společenské místnosti je malý bar a televize. U celoročně otevřeného pensionu je zajištěno i parkování. V přízemí domu je samoobsluha se širokým sortimentem potravin a nápojů. Můžete tu nakoupit i drogistické zboží, ovoce a zeleninu. Obchod je otevřen sedm dní v týdnu v době od 6,30 do 12 a od 13 do 18 hodin, v sobotu od 6,30 do 13, v neděli od 8 do 12 hodin. Celé léto je u obchodu v zahrádce otevřeno posezení pod slunečníky. Kromě zmrzliny si můžete dát kávu a vybrat si z rozšířeného sortimentu nealkoholických nápojů. Zahrádka se zmrzlinou je otevřena i o víkendech po celý den.

Pension a samoobsluha U Hlaváčů, Horní Maršov, PSČ 542 26, majitelé Miluška a Milan Hlaváčovi, tel. (0439) 948 112, domluvíte se i německy.

Pension Krakonoš

Kilometr za úzkým vjezdem do údolí Horních Lysečin stojí na krásném a klidném místě moderní pension Krakonoš. Ve 12 dvouúžkových pokojích s přistýlkami nabízí ubytování až pro 40 hostů. Pokoje jsou vybaveny sprchou a balkónem. Pro hosty jsou připravovány snídaně a večeře. Základem jejich spokojenosti je klasická česká kuchyně. Hosté mohou posedět v místnosti se satelitní TV nebo v baru s krbem, kde se topí každý večer. Bar je otevřen denně a je jen na hostech, jak dlouho posedí. Klidné prostředí pensionu, který je otevřen po celý rok, je vhodné především pro rodiny s dětmi a pro hosty, kteří mají rádi pohodu a klid. Výhodou je bezplatné parkování aut přímo u pensionu po celý rok. Správce pan Jaroslav Karlík provozuje také moderní pension Čert v Horních Albeřicích, jehož 9 pokojů s kompletním sociálním zařízením nabízí ubytování se snídaní nebo polopenzí pro 28 osob.

Pension Krakonoš, Dolní Albeřice čp. 28, pošta Horní Maršov, PSČ 542 26, vedoucí Jaroslav Karlík, tel. a fax (0439) 948 159, domluvíte se i německy.

Pension Svatý Hubert

Zcela nový pension Svatý Hubert stojí ve stráni nad křižovatkou cest do Horních Lysečin a Albeřic. V pensionu Svatý Hubert jsou 1, 2, 3 i víceúžkové pokoje (65 lůžek) různého charakteru, od apartmá se sociálním zařízením, přes pokoje s hygienickým koutem s teplou vodou, až po podkrovní místnosti turistického charakteru. V přízemí je prostorná jídelna a restaurace. Celý pension stojí ve starém vápencovém lomu a jedno zákoutí je upraveno pro letní posezení u venkovního krbu. I větší skupiny si mohou objednat pečení selete či jehněte s celým servisem včetně ubytování. V létě hosté zaparkují přímo u pensionu, v zimě na vlastní odstavné ploše vzdálené 150 metrů. Manželé Šárka a Vladimír Štátný provozují také známý horský hotel Lysečinská bouda, kde v krásném prostředí Horních Lysečin nabízí ubytování (57 lůžek) se stravováním. Restaurace a bar jsou otevřeny v době 11-17 a 19-22 hodin, zvěřinové speciality jsou na objednávku den předem. U hotelu je 680 m dlouhý vleč a sjezdovka.

Pension Svatý Hubert v Dolních Lysečínách, pošta Horní Maršov, PSČ 542 26, majitel Vladimír Štátný, tel. (0439) 948 149, 948 151, domluvíte se i německy.

SEVER - pobyt plný ekologie

V nové budově základní školy v Horním Maršově sídlí nevládní nezisková organizace Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER. Celoročně pořádá pobytové skupinové vzdělávací akce s ubytováním (35 lůžek) hlavně pro žáky základních škol, studenty středních a vysokých škol, učitele, pracovníky s dětmi a mládeží i další zájemce o ekologickou výchovu. Na programu jsou exkurze po Krkonoších s terénním pozorováním přírody, výtvarná tvořivost, hry zaměřené na rozvoj spolupráce, simulací hry, globální výchova pod heslem „Svět ve třídě“ aj. K dispozici je společenský sál, klubovna, knihovna (tématické časopisy, publikace) a videotéka se zhruba 200 filmy, kuchyňka, sprchy. Celodenní stravování je zajištěno převážně ve školní jídelně. Do střediska přijíždějí i žáci z blízkých škol na několikahodinové výukové programy anebo pracovníci střediska vyjíždějí za nimi s „přenosnými“ programy. „Seveřané“ mají zkušenosti i s pořádáním mezinárodních seminářů a programů pro zahraniční skupiny. Domluví se anglicky, německy, rusky a polsky. O program a konzultace se stará pět stálých zaměstnanců, včetně dobrovolníka Amerických mírových sborů a okruhem externích spolupracovníků.

Středisko SEVER, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel./fax: (0439) 948 181.

Pension U Hájků

V centru Horního Maršova na náměstí najdete známou službu pod novým jménem. Manželé Petra a Milan Hájkovi nejen bývalý pension Nová růže přejmenovali, ale také vylepšili jeho služby. Mají dostatek zkušeností z mnohaletého působení v Boudě v Obřím dole, odkud je stálí hosté východních Krkonoš znají. Pension U Hájků nabízí kvalitní ubytování ve dvou a třílůžkových pokojích se sprchou a WC (celkem 24 lůžek). Objednat si můžete snídaní nebo polopenzi. Součástí pensionu je restaurace otevřená denně od 11 do 22 hodin. Podávají se tu hotová jídla i minutky, specialitou je pečená kachna s knedlíky a se zelím. Na letní terase si pod slunečníky můžete dát zmrzlinový pohár i vychlazené nápoje. U Hájků se točí světlé a tmavé pivo Budvar. Ubytování hostů v létě odpočívají i na terase v zahradě pensionu. Vlastní parkoviště je přímo před domem. Pro zimní hosty je důležité, že jen několik metrů odtud jsou dva lyžařské vleky.

Pension U Hájků, Horní Maršov čp. 84, PSČ 542 26, majitel Milan Hájek, tel., fax (0439) 948 294, domluvíte se i německy, anglicky a rusky.

Vzácnými památkami na dobu osidlování Krkonoš jsou také místní jména. Při pozorném čtení v různých starých mapách jsem našel zajímavé skutečnosti. Velmi často mají jednotlivá místa názvy odvozené od jmen horalů, kteří je založili. Taková místní jména připomínají rodiny, které v 16. a 17. století vykloučený les přeměnily na louky. Známa je legenda z Malé Úpy, podle které rodiny tří bratrů Kirchschragerů - Šimona, Antona a Nikolause těžily dřevo na svazích Jelení hory a na mýtech založily Šimovy chalupy (Simmaberg), Tonovy domky (Tonhäuser), Niklův Vrch (Nickelberg). Koule, lesnatá hora v těsné blízkosti Sněžky, získala své zvláštní jméno pravděpodobně v souvislosti s těžbou původního lesa. Historik Miloslav Bartoš totiž ve staré mapě našel snad první pojmenování Koule (Kugel) znějící Wassakegeln, tedy Vasovo kuželiště. Vasové (Wassa) patřili k nejstarším obyvatelům Malé Úpy a že pracovali ve Lvím dole, nejodlehlejší části Krkonoš, dodnes připomíná jméno Vasova louka. Pojem kuželiště - kuželování souvisí se způsobem přibližování dřevěných špalků do údolí, v Malé Úpě se vžil i pro lokalitu U kostela, které se dříve říkalo Kegelplan.

Jména rodin dřevařů, které po vykácení lesa vzniklé paseky přeměnily na louky, připomínají i další názvy lučních enkláv a osad. V Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě to jsou Richtery, Tippetovy, Thammovy, Vebrovy a Sagassery boudy nebo Braunovy louky, Schneiderova stráž a třeba i Karlův Vrch, v německém krkonošském dialektu zvaný Karlaberg. V Horním Maršově naleznete i dnes Krausovy a Reissovy boudy, na Černé hoře Zineckerovy boudy a v Malé Úpě třeba Rotterovy a Rennerovy boudy nebo Latovo (Latha) údolí.

S rozšířením českého místopisu po roce 1945 řada nejstarších místopisných jmen zanikla. V Peci jsou z Abrahamových domků Chaloupky, z Berauerova Vrchu je Severka, chalupám na Wimmerově Vrchu se říká Větrník a Bergerovy domky v centru města se jmenují Malá Pláň. Hoferovy boudy ve Velké Úpě byly v roce 1946 podle nového správce největší z nich přejmenovány na Portášovy boudy. Původní jméno připomínalo nejen zakladatele luk a chalup, ale i dlouhou tradici nošení nákladů na Sněžku. Přes zdejší louky vedla vynášková trasa a několik generací Hoferů patřilo do hlavní nosičské party. Portáš z hor brzy zmizel, ale Hoferové tu hospodaří dodnes.

Jiné zajímavé místní jméno ve Velké Úpě má osada Valšovky, dříve Walschabauden. Prý odráží skutečnost, že osadu v 16. století založili Vlaši, Italové snad z Jižního Tyrolska. Na Valšovkách i nedalekých Malých a Velkých Tippetových boudách hospodařily především rodiny Tippetů. O těch se říkalo, že jsou kudrnatí a snědší právě díky svému italskému původu. Když potkám Aloise Tippetla z Janských Lázní nebo Horsta Tippetla z Temného Dolu, kteří pocházejí právě z Valšovek, dávám domněnce za pravdu.

Místa, kde stávaly přehrady pro plavení dřeva - klausy, připomínají místní jména v celých Krkonoších. Třeba v Janských Lázních je Klausový důl, stejně se jmenuje i potok v Malé Úpě nebo boudy u Špindlerova Mlýna. Dnes bezejmenné části Velké Úpy u restaurace Tetřevky se dříve říkalo Klausenwald - les u klausy.

Kutání nerostů je ukryto hned v několika místopisných jménech. Již ve čtvrtém čísle Veselého výletu jsme odhalili, že exotické jméno Lví důl, který začíná těsně pod Sněžkou a ústí ve Spáleném Mlýně, vzniklo podle jména kutaniště Stříbrný lev již v 16. století. Nejstarší období krkonošského hornictví připomíná jméno malebné horské osady Stará Hora v Temném Dole. Mladší je jméno Žacléřských bud v Horní Malé Úpě, jejichž založení je popisováno horníkům z nedalekého hornického města Žacléř.

To jsou jen některé příklady vzniku východokrkonoských místopisných jmen. Při pozorném čtení map najdete ještě další zajímavé názvy, které vám připomenou různé historické události.

Nové krkonošské mapy a průvodce

Vydavatelství ROSY připravuje na červenec 2. aktualizované vydání v současné době nejlepší místní dvoudílné mapy Krkonoše východ a Krkonoše západ v podrobném měřítku 1:25 000. V Kartografii Praha vychází aktualizovaná letní mapa Krkonoš v měřítku 1:50 000. Koncem června vydá SHOCart se Správou KRMAP dlouho očekávanou krkonošskou cyklistickou mapu.

Vydavatelství Gentiana právě vydalo ve spolupráci se Správou KRMAP a renomovanými krkonošskými autory průvodce ve třech jazykových mutacích - česky, německy a vůbec poprvé vychází turistický průvodce Krkonoš také v angličtině. Vedle kapitol s historií, ochranou přírody, zajímavostmi je tu podrobně popsáno celkem 48 turistických tras vycházejících z různých krkonošských středisek. Průvodce je doplněn řadou barevných fotografií, přesto je jeho cena velmi příznivá. Pouze v němčině vyšel v březnu průvodce „Das Riesengebirge entdecken“ v berlínském vydavatelství Trescher - Reihe Reisen.

SIKYTA - distribuce map a průvodců

Špindlerovská firma SIKYTA je hlavním distributorem map, průvodců a krkonošských publikací v regionu. Pravidelně jednou za 14 dní nebo na telefonickou objednávku rozváží zboží přímo k prodejcům v celých Krkonoších i jinde. Kromě výše uvedených novinek to jsou například i starší vydání letní a zimní turistické a pohledové mapy, malý barevný průvodce Krkonoše v české a německé verzi, přetisk turistické mapy Krkonoš z roku 1937 s německým místopisem. SIKYTA dodává širokou škálu map a průvodců i do informačního centra Veselý výlet.

SIKYTA, Špindlerův Mlýn 252, PSC 543 51, tel. fax (0438) 93 145, prodává v regionálním zastoupení (Krkonoše, Východní a Severní Čechy) zboží firem FREYTAG-BERNDT, MICHELIN, KARTOGRAFIE Praha, Klub českých turistů, SHOCart a dalších malých vydavatelství. Dále prodává mapy různých částí světa, průvodce v angličtině i do nejexotičtějších oblastí, globusy, atlasy aj. Od září 1996 bude výhradním distributorem nového atlasu ČR 1:100 000 z Geodézie Brno.

Ani se nechce věřit, že větší část horské vsi Aupa, jak se dříve Peci pod Sněžkou říkalo, vznikla nelegálně, vlastně načerno. Když sem po roce 1566 císařští úředníci přivedli lesní dělníky - holzknechty hlavně z alpských zemí, nepředpokládali, že se tu usadí natrvalo. Jenže horalé na přidělených mýtech nejenom dřevo vytěžili, přiblížili k vodě nebo spálili v milířích na dřevěné uhlí, ale posléze části lesa přeměnili na louky. Vedle nepravidelného císařského platu za dřevařské práce byl chov dobytka jistější obživou. Proto když v roce 1609 úředníci z Kutné Hory prošli východní Krkonoše, aby císařský dvůr spravili o stavu zdejších lesů, museli ve své obsáhlé, česky psané zprávě konstatovat: „Po těch pak vrších všudy budky jsme viděli, v nichž dělníci sobě namnoze dobytky chovají a v mýtech všude pásti dávají. V nejpěknějším i nejlepším dnů sena a votavy se dělají, což na velkou škodu lesům jest, nebo kde sena a votavy se dělají, tu zase les růsti nemůže a byť pak se i co vyskytlo, když se tráva seče, všechno s trávou se poseče a v nic přichází“. Podrobně popsali také svůj sestup ze Sněžky přes Obří důl do Velké Úpy, kde si několikrát posteskl: „... v oužlabí, jež slove Velký Peczer, budek namnoze a zhusta v těch místech se nachází a z nich stáda nemalá dobytkův na hory a do mýt vyhánějí...“. Proto v závěru zprávy navrhuje: „... aby ty hory trutnovské Jeho Milosti Císařské a budoucích králů českých a zvláště Hor Kutten, jakožto klenotu zemského beze škody zachovány byly,..... aby žádný se nevytrhoval, grunty J.M.C. sobě neosoboval, nevorat, nekopal, ale jich prázdni pod jistými pokutami zachoval“. Ale Císařská Milost byla daleko a tak Krkonoše vděčí úřednické nedůslednosti za typické luční enklávy poseté chalupami. Potomci lesních pacholků si louky založené jejich rodinami mohli koupit až po dvou stoletích, kolem roku 1820 od Aichelburgů, tehdejších majitelů maršovského panství. Tím byla formálně dokončena kolonizace Krkonoše.

Až si budete vybírat trasy na výlety, zajděte se podívat na některá vzdálená „mýta“, kde dodnes „budky“ stojí a jen těch „dobytkův“ už není tolik, jako kdysi. Za poznání stojí osady Modrý a Obří Důl, Jelení louky, Richterovy boudy,

Severka, Pecká Samota v Peci nebo Karlův Vrch, Sagasse-rovky boudy, Pěnkavčí Vrch na levé, letní straně Velké Úpy a na protější zimní straně třeba Javorské boudy, Malé a Velké Tippetovy boudy, Valšovky, Thammovy boudy, ale i zapomenuté chalupy Nad Křžovatkou. Patří k tomu nejhezčímu, co můžete v Peci pod Sněžkou vidět.

Přes Sněžku na Pěnkavčí Vrch

Neatraktivnější túra v Peci vede pohodlně Obřím dolem ke kapličce, která stojí na zřetelném zbytku plavební přehrady - klausy (je zde panel s několika jazyčným popisem a schématem), dál prudce stoupá závěrem Obřího dolu kolem vodárny k bývalé Obří boudě a na vrchol Sněžky. Kdo nesjede lanovkou do Pece, může pokračovat kolem hostince Růžohorky na Portášky. I tady se nabízí svezení lanovkou do Velké Úpy. Kdo odolá a z hlavní cesty k Janovým boudám odbočí po dlouhé rovině na neznáčenou svážnici, dostane se po ní na horní část osady Pěnkavčí Vrch s pěkným výhledem a řadou zajímavých chalup. Po vyšlapané cestě se schází k boudě Jana a kolem hospodářství Friedricha Kneifela až na Křžovátku nebo přímo do Velké Úpy. Túra zabere skoro celý den.

Krellova bouda

Jestliže zvolíte místo výstupu na Sněžku raději pohodlnější jízdu sedačkovou lanovkou, můžete v dolním úseku mezi Peci a Růžovou horou u sloupu s číslem 11 vidět zbytky malé luční enklávy se základy chalupy. I tady v prudkém svahu přeměnili roku 1686 horalé kus vykáceného lesa na louku. Množství navršeného kamení v zídkách agrárních valů a teras, které někdejší hospodářství ohraničují, svědčí o jejich nelehké práci. Krellova bouda (Krellbaude), jak se snad podle zakladatele místo jmenovalo, zanikla zajímavým způsobem. Někdy kolem I. světové války letní boudu získal Ignatz Braun, rozebral ji, přenesl a znovu postavil jako soukromou hájovnu až úplně nahoře na Pěnkavčím Vrchu. Tam stojí dodnes, jen má namísto peckého čp. 128 velkoupské čp. 40. Louka na svahu Růžové hory sloužila jako seniště dál, až byla po roce 1950 zalesněna. Někdejší vskutku horské hospodářství připomínají už jen kamenné zídky.

Viola sudetská (*Viola sudetica*) zpestřuje svými sytě žlutými květy nejednu horskou louku východních Krkonoš. Před kolonizací hor se vyskytovala jen v ledovcových karech a na loukách při horní hranici lesa v celém sudetském pásu hor, ale i v Tatrách. Původní krkonošské lokality jsou třeba ve Studničních jámách, na svazích Studniční hory nad Modrým dolem, na Bílé louce v okolí Luční boudy, na Kozích hřebetech, kolem Výrovky, ale i na Rýchorách. Poté, co lidé založili na úkor lesa louky a pravidelně je sekali, rozšířila se violka sudetská i do nižších poloh. Podle výzkumu botanika Správy KRNAP Jana Štursy má velký podíl na stěhování krásné květiny i mnoholeté snášení sena se semínky violky z hřebenů hor do chalup v údolí. Tím zdůvodňuje zvýšený výskyt violky sudetské kolem hlavních tras transportu sena z Bílé louky přes Výrovku a Richterovy boudy do Pece nebo přes Růžohorky a Portášky do Velké Úpy. Při svých peckých procházkách violku potkáte na Velké Pláni, na Jeleních loukách a Chaloupkách nebo cestou do Obřího dolu. Uvědomte si, že i ona je památkou na osídlování Krkonoš.

V PODZEMÍ OBŘÍHO DOLU RADKO TÁSLER

Po kapkách prýští z pukliny voda a pomalu naplňuje nádrž vytesanou ve skále. Všude okolo je tma a vlhko. O stěnu opřené jednostupé žebříky - lezce, dřevěné lešení rozepřené ve vysokých komínech a pilíře, podpírající strop pozvolna podléhající skáze. Již dávno nikdo nestoupal s necičkami plnými arzenové rudy k povrchu, již dávno neozařovalo sporé světlo kahanů tmavé stěny starého dolu. Již dávno nikdo nečerpal vodu ze stále větší a větší hloubky, aby zpřístupnil k dobývání poklady ukryté v nitru hory. Ústí šachet a vchody štol jsou zavalené, chodby se na mnoha místech propadly, haldy hlušiny pozvolna zarostly a hornické chodníky téměř splynuly s okolím. Mohlo by se zdát zbytečné psát o krkonošských dolech, když už je dávno všechno pryč. Ale ono to není tak úplně doslova. V Krkonoších existuje několik historických dolů, které se díky přírodě i člověku uchovaly do dnešní doby a mají obrovskou vypovídací hodnotu o historii krkonošského dolování. K nim patří i doly v závěru Obřího dolu.

Hornictví, těžba rud i ostatních surovin má v Krkonoších dlouhou historii, i když zdaleka nedosáhla takového rozmachu jako v Krušných horách, Kutné Hoře nebo Příbrami. Podle pověstí se už v roce 1012 rýžovalo zlato pod Rýchorami a možná, že tu byli lidé dávno předtím. Už se asi nikdy nedozvíme, kdy se v Krkonoších objevili první hledači drahých kovů a kdy byl otevřen první důl. S určitostí víme, že se mezi lety 1511 - 1518 v Obřím dole objevili míšenští horníci a před nimi tu Itálové pálili vitriol na výrobu kyseliny sírové. Na mapě z roku 1569 je zakresleno 7 šachet a 5 kutišť, ale jakého rozsahu doly na úpatí Sněžky v této době dosáhly, se zatím nepodařilo zjistit. V dalších staletích těžba v Obřím dole pokračovala a největšího rozmachu dolování dosáhlo v první polovině 19. století. Rudy, především arzenopyrit a pyrotin se těžily štolou Barbora a šachtou Kovárna, hlubokou 140 m. Její dno bylo pod úrovní dna Obřího dolu. Odolnou horninu staří horníci rozrušovali „sázením ohněm“, želižkem a mlátkem, později střelným prachem. Byla to dřina a postupovali hlavně tím směrem, kde byla ruda nejkvalitnější. Ne jako dnes, kdy se vyplatí pomalu rozemlít celý kopec a hlušinu od rudy vhodnou technologií oddělit. Díky nevyzpytatelnosti složité rudní čočky zůstala v podzemí po těžbě soustava strmých dobytých s mnoha skalními pilíři. Komory dolů připomínají spíše jeskyni než důlní dílo. Divokost podzemních prostor umocňují trámové lávky přes vydobyté prostory, ve skále tesané chodníky a malé nádrže s černající se vodní hladinou. Temným stěnám kontrastují železité krápníky, svraštělé vrstvy bílých mramorů a zářící modrozelené náteky novotvořených minerálů.

V padesátých a šedesátých letech bylo v rámci budování „soběstačné“ surovinové základny mnoho historických důlních děl přefáráno a zničeno, u jiných byla později zastřelena ústí. Na štěstí to nepotkalo Barboru a Kovárnu v Obřím dole a pevné horniny skarnové čočky umožnily zachování práce starých havířů.

Až budete stoupat Obřím dolem vzhůru na hřebeny a v první velké serpentíně usednete na lavičkách v místě bývalé šachetní budovy Kovárna, vzpomeňte si, že pod Vámi se nachází důl o němž vám vyprávěli, odkud havíři po staletí vynášeli na povrch krkonošovy poklady.

Poznámka redakce: V současnosti Česká speleologická společnost zpracovává projekt na zpřístupnění části důlního díla pro zájemce o krkonošskou montanistiku.

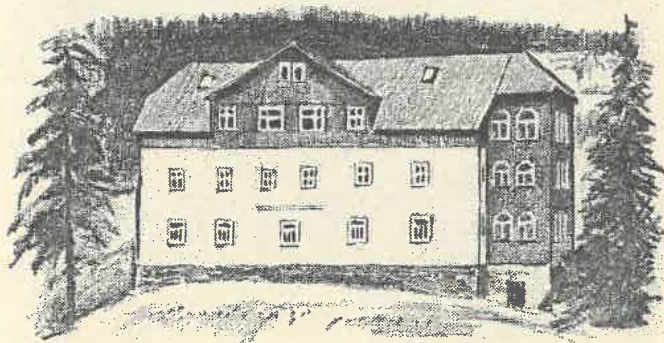
PENSION NIKOLA

V samém centru Pece pod Sněžkou, u hlavní ulice vedoucí k lyžařskému areálu, najdete nový rodinný pension Nikola. Dům byl sice postaven na místě staré chalupy už v roce 1930, ale jeho noví majitelé Alena a Vladimír Novotní jej zcela přestavěli a rozšířili. Přitom uplatnili své zkušenosti z předchozích pobytů na různých boudách. Naposledy jste je mohli navštívit na známé pecké boudě Bílá Labuť. Pension, který pojmenovali podle své dcerky, prošel už v zimě zkušebním provozem a je připraven i pro náročnější hosty.

Základem kvalitní služby je ubytování v jedenácti dvoulůžkových pokojích vybavených úplným sociálním zařízením, ledničkou a třeba i malým trezorem. Podobně vybavené je i větší apartmá. Posedět mohou hosté v klubovně se satelitní televizí nebo ještě lépe v prostorné stylové jídelně rozšířené o malý bar. Zdejší kuchyně je výhradně česká a denně dostanete mimo jiné i pečené české moučníky. Záleží na vás, zda si objednáte jen snídani s večeří nebo plnou penzi. V baru i v jídelně budete obslouženi dlouho do večera.

V pensionu Nikola dostanete navíc i zasvěcené informace, které vám pomohou v přípravě vašeho zdejšího programu. Odtud vychází mnoho tras pěších výletů a v zimě si před domem nazujete lyže, sjedete k přibližovacímu vleku a za deset minut sjedete k nejlepšímu vlekům a sjezdovkám v Peci. Na lyžích se dostanete i zpět k pensionu. Po túře i lyžování potěší prohrátí v moderním soláriu.

Před domem je ohrazeno vlastní parkoviště s dostatečnou kapacitou po celý rok. Proto hosté pensionu Nikola nemají problémy se zimním parkováním ani v plné sezóně.

Pension Nikola, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Alena Novotná, tel. (0439) 96 2051, fax 96 2351, poskytuje ubytování (24 lůžek s možností přistýlky) se stravováním, pokoje s WC a sprchou, klubovna se sat. TV, bar, solárium, vlastní parkoviště. Domluvíte se i německy.

BOUDA BOUBELKA

Osadu Vavřincův důl ve spodní části Velké Úpy tvoří několik horských chalup postavených kolem potoka. Zajímavé jsou tři malé vejminky a hlavně jedna z nejstarších velkoupských chalup. Poznáte ji podle okrové barvy a vrat ve štítě, kudy se ukládalo seno na půdu. Hned nad ní stojící bouda Boubelka. Byla postavena až v roce 1932 jako půlštukový dům a je posledním vývojovým typem zdejší lidové architektury. Od počátku měla pokoje pro hosty, což připomíná i přední sedlový vikýř ve střeše nad hlavním vchodem. Za jeho okny je hostinský pokoj s nejlepším výhledem, nejenom na vzácnou sousední chalupu, ale i na celou protější stráň Předního Výsluní posetou dalšími chalupami.

Dnešní Boubelka je upravena pro poskytování služeb hostům, ale charakter horského domu si zachovala. Základem spokojenosti hostů je vskutku přivětivá domácí atmosféra, jak ji vytvářejí manželé Martina a Rudolf Poliakovi. Ubytovat se můžete v převážně dvoulůžkových pokojích, při objednání polopenze si večer vyberete ze dvou jídel české a krajové kuchyně, z nichž jedno je vždy vegetariánské. Před tím dostanete porci dobré polévky.

Poloha boudy Boubelka a krásná okolní příroda vybízí k volbě zajímavého programu. Z Vavřincova dolu je jen kousek na Valšovky nebo na Velké Tippeltovy boudy, ale i k lesnímu hrádku Aichelburg. V boudě si můžete vypůjčit kola a okruh výletů se podstatně rozšíří. Malé děti se zabaví na pískovišti, na houpačkách, hraním stolního tenisu nebo třeba cákáním v čistém horském potoce. Hezký den můžete zakončit posezením u táboráku. Zimní hosté ocení moderní lyžařský vlek hned za boudou a dobré běžecké terény v okolí.

Bouda Boubelka, Velká Úpa čp. 263, PSČ 542 22, provozuje Martina Políaková, tel. (0439) 96 2102, nabízí ubytování turistického charakteru (20 lůžek) s polopenzí, společenská místnost se sat. TV, video, knihovna, repro-hudba, společenské hry, půjčovna kol, lyžařský vlek. Celoroční parkování přímo u boudy. Domluvíte se i německy.

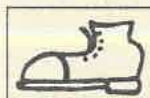
LOUKY A PENSIONY

Ve Velké Úpě i na dalších místech Krkonoš byly louky tak dokonale pěstěné, že se jim říkalo zahrady. Platilo pravidlo, že jeden hektar horské louky uživil jednu krávu. Když měli v chalupě víc krav než hektarů vlastních luk, museli sehnat další seno odjinud. Proto vznikla senišť i na hřebenech hor a sklízely se dokonce lesní paseky. Tráva nezůstávala nikde stát a je jasné, že dokonale vysečené pozemky přispívaly k malebnosti krajiny.

Vše se změnilo po roce 1945, kdy bylo horské zemědělství násilně přerušeno. Louky ležely ladem, některé byly zalesněny, jiné zarůstaly nálety. Minulý režim pokutováním majitelů za neposečení luk jen oddaloval trvalé řešení. Ani dnes nikdo neví jak to dopadne, ale některé příklady dávají tušit, že spojením státních dotací na záchranu květnatých horských luk a peněz z turistického ruchu mohou být alespoň některé louky zase ozdobou Krkonoš.

Dobrym příkladem jsou louky na Zadním výsluní ve Velké Úpě, vlevo od lanovky na Portášky. Na první pohled i z centra obce poznáte klasické hospodářství Helmuta Hofera, které se zřetelně zelená uprostřed Portášek. Nikdy se nepřestalo hospodařit ani v níže položeném pensionu Erika. Přestože už dlouho není sečení trávy povinné, dobře se starají o louky kolem pensionu Silnička i jejich další sousedé poskytující privátní ubytování. Nejdál jsou v pensionu Šimral. Ze svých i sousedních pronajatých pozemků zřízením malého zemědělského hospodářství udělali opět krásnou kvetoucí zahradu.

Stav luk může zajímat i vás, vážení hosté, protože nejen námi uvedené příklady skutečně osvědčují, že je-li kolem pensionu, boudy či chalupy pořádek a udržovaná louka, jsou seriózní i zde poskytované služby. Možná vám to pomůže při příštím výběru ubytování.

Přes Javoří nebo Vavřincův důl na Valšovky

Z centra Velké Úpy vede od Javořího Mlýna vycházková, zeleně značená cesta do Javořího dolu. Hned za Čer-

Nejstarší krkonošské chalupy měly prostou sedlovou nečleněnou střechu. Seno bylo na půdu ukládáno širokými vraty v jednom ze štítů, kam vedla lávka nebo plochý žebřík. Až později tesaři včlenili do střech seníkové vikýře, které usnadnily vstup na půdu a zvětšily její plochu. Do dnešního dne se dochovalo v Krkonoších jen velmi málo nejstarších chalup s vraty, čtyři můžete vidět ve Velké Úpě. Nejhezčí je „Devětadvacítká“ na Braunových loukách zachycená na obrázku, vůbec nejstarší chalupa je čp. 23 na Červeném Vrchu, v Javořím dole je čp. 308 a čp. 262 stojí u cesty ve Vavřincově dolu.

venokosteleckou boudou odbočuje doleva na Malé Típeltovy boudy prudká cesta po již neznárodném chodníku. Nad poslední, třetí chalupou vchází do lesa a asi po 150 metrech ústí u svatého obrázku na nejvyšším bodě Valšovek. Odtud se cesta svažuje mírně dolů přímo kolem Sosnovy horské farmy, až se uprostřed Valšovek rozděluje. Žlutě značená cesta vede přes Hlušiny a kolem kostela přímo do Velké Úpy. Mnohem hezčí je zeleně značený chodníček prudce klesající do Vavřincova dolu. Půldenní túru můžete absolvovat i v opačném směru.

Horská farma Davida Sosny na Valšovkách

Vyhledávaným zpestřením pobytu ve východních Krkonoších je pro řadu hostů návštěva dosud ojedinělého horského hospodářství Davida Sosny. Rodinnou farmu založili s manželkou Věrou už před šesti roky a protože jsou dodnes krkonošskou výjimečností, píšou o nich noviny, jsou uvedeny ve všech regionálních průvodcích i mapách a dokonce o nich byl v televizi celý pořad. Přitom vlastně nedělají nic jiného, než se dobře starají o stádo kvalitních krav, jejich mléko zpracovávají na výborné produkty a ty přímo na Valšovkách prodávají kolemjdoucím turistům. Samozřejmě to není tak jednoduché. I letos David sklídí louky skoro na 20 hektarech a to nejen na Valšovkách. Zvládne to jen díky moderním strojům, ruční kosy si moc neužije. Oceněním Davidovy péče o louky je i nová sekačka na svažité pozemky, kterou dostal prostřednictvím Správy KRNP ze Světového programu ochrany životního prostředí (GEF). Krávy jsou na Valšovkách celé léto venku, kde i samy bez hospodářovy pomoci rodí. Proto jsou podle Davida zdravé, otužilé a schopné dávat tolik dobrého mléka.

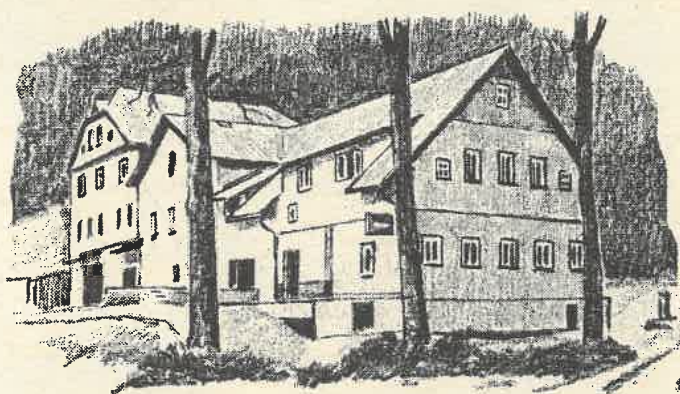
Pro hosty je farma otevřena denně od 11 do 17 hodin, popřípadě do vyprodání produktů. Mimo tento čas se Sosnovi musí věnovat hospodářství a hlavně zpracování mléka. V pondělí může být zavřeno, to je den vyhrazený pro nákupy a úřady. Hlavní atrakcí farmy je jogurt, ať už bílý, s borůvkami, s ovocem nebo kombinovaný s mlsli. K jídlu jsou domácí koláče nebo chleba s tvarohem. Vedle dalšího občerstvení je zájem o karamelové mléko pro děti a medvědí mléko pro dospělé. Ochutnejte je!

PENSION A RESTAURACE JAVOŘÍ MLÝN

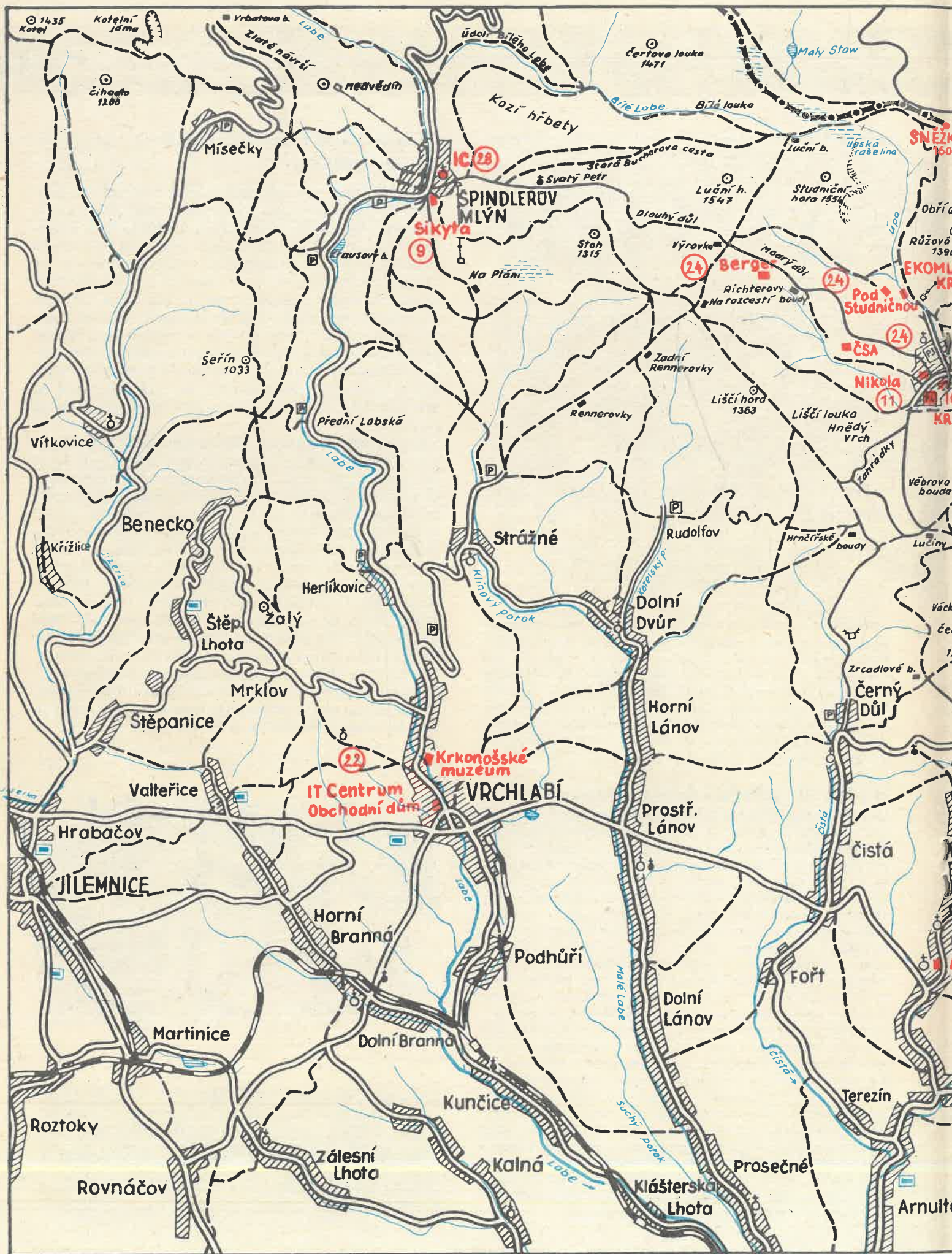
Jen málokterý z velkoúpských domů má tak bohatou historii jako Javoří Mlýn. Jménu domu stojícího na soutoku řeky Úpy a Javořího potoka v centru obce odpovídá historie. Ovšem zdejší mlýn sloužil na mletí nikoli obilí, ale lněného semínka. Z upražených semen se vymačkával lněný olej, který byl spolu s bramborami po dlouhá staletí hlavním jídlem zdejších horalů. Ani po ukončení pěstování lnu v druhé polovině minulého století vodní síla Javořího potoka nezůstala bez využití. Vodní kolo pohánělo stroje na výrobu jediné střešní krytiny - dřevěných šindelů. Šindelárna v roce 1919 vyhořela a tak majitel Franz Kneifel celý dům přestavěl na pension. Teď po dalších úpravách a modernizaci slouží dodnes.

V prostorném domě s bílou fasádou najdete ubytování různých kategorií, apartmány s úplným sociálním zařízením i dvou-, tří- a čtyřlůžkové pokoje turistického charakteru. V hlavní sezóně je i pro neubytované hosty otevřena restaurace denně od 10 do 24 hodin. Česká kuchyně je rozšířena o krajové a mořské rybí speciality. Můžete ochutnat jídlo ze žraloka, kalamara, chobotnice i pravého lososa. V Javořím Mlýně se točí světlé a tmavé pivo Gambrinus. Ubytování hosté si snídani, oběd i večeři mohou předem objednat v recepci. Mezi Pecí a Velkou Úpou vede promenádní cesta zvaná Stará silnice. Prochází kolem letní terasy před Javořím Mlýnem a láká k posezení pod slunečníky a k občerstvení.

V Javořím Mlýně je i veřejná půjčovna horských kol. Dostatečný počet strojů umožňuje výlet na kolech i větší partě, dostanete tu i dobrý typ, kam se vydat. U pensionu je veliké parkoviště pro 25 aut.

Pension Javoří Mlýn, Velká Úpa, PSČ 542 22, majitel Milan Linhart, tel., fax (0439) 96 2341, poskytuje ubytování i s plnou penzí, restaurace (denně 10-24 hodin) a letní terasa s obsluhou, společenská místnost se sat. TV, sportovní místnost se stolním tenisem, půjčovna horských kol a lyží, 5 minut chůze od lanovky na Portášky, celoroční parkování přímo u objektu. Domluvíte se i německy.

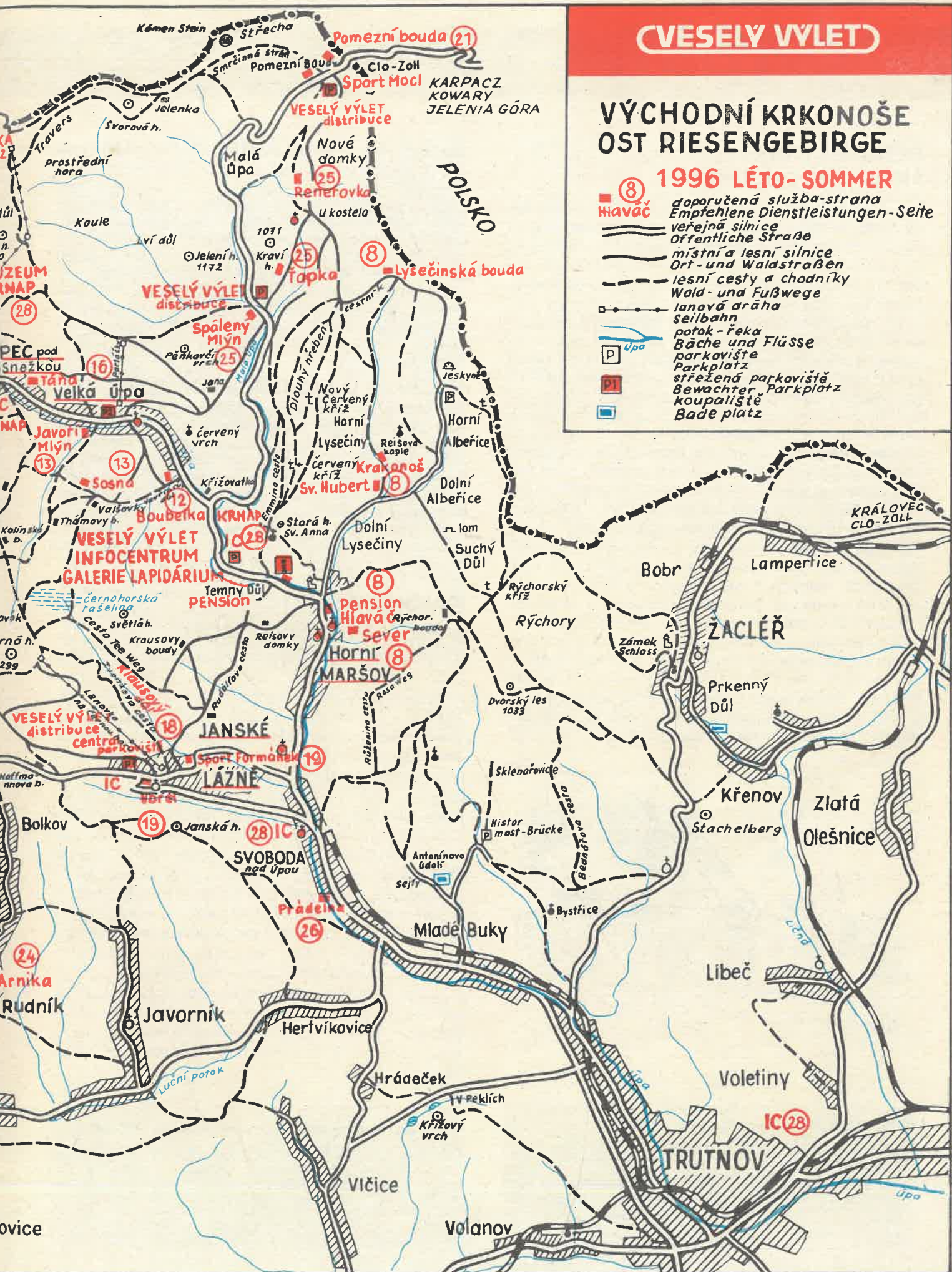

VESELÝ VÝLET

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

1996 LÉTO-SOMMER

- 8** **Haváč** doporučená služba-strana
Empfohlene Dienstleistungen-Seite
- veřejná silnice
Öffentliche Straßen
- místní a lesní silnice
Ort- und Waldstraßen
- lesní cesty a chodníky
Wald- und Fußwege
- lanová dráha
Seilbahn
- potok - řeka
Bäche und Flüsse
- Úpa
parkoviště
Parkplatz
- strážnické parkoviště
Bewachter Parkplatz
- koupaliště
Badeplatz

ÚPICE ADRŠPACH 25 KM

HOSTINNÉ

KUKS DVŮR KRÁLOVÉ ÚPICE

Letiště (23)

PENSION TÁŇA PŘÍLEŽITOST PRO ŠKOLY

S privatizací dalších objektů se rozšiřuje i nabídka východních Krkonoš o nové zajímavé služby. Soukromá obchodní akademie se sídlem v Hradci Králové koupila v Peci pod Sněžkou pension Táňa a s ohledem na své poslání, především výchovu mladých lidí, se specializuje na dětské pobyty. Přednostně svou kapacitu čtyřiceti lůžek nabízí školkám, základním i středním školám pro skupinové pobyty v krásné části našich hor. Děti si užijí radosti v okolních lesích a loukách. Lesní cesty odtud vedou do Pece, Velké Úpy, na Karlův Vrch i na Portášky. Na vrchol Sněžky je to od pensionu Táňa jen dvouhodinový výstup. S vlastním programem sem jezdí školy v přírodě i lyžařské výcviky, kterým poslouží lyžařský vlek patřící k pensionu. Pro další skupiny hostů, včetně dospělých, připravují cílený program odborníci z obchodní akademie i jejich externí spolupracovníci. Pension Táňa nabízí jazykové, rekvalifikační i jiné kurzy, školení v účetnictví a podobných profesích. Volnou kapacitu mohou především v atraktivních termínech hlavní sezóny využít i hosté pro individuální dovolenou. Dispečink volných míst je přímo ve škole na níže uvedeném telefonu. Stravování, nejčastěji plná penze, je zajištěno. O paní kuchařce se ví, že vaří skvěle.

Pension Táňa, je původní krkonošskou boudou a stojí až úplně nahoře na veliké louce mezi hostincem Tetřevka a Motorestem Sněžka těsně před centrem Pece pod Sněžkou. V létě se sem dá od lékařské ordinace vyjet autem, v zimě auta parkují u Motorestu a zavazadla dětem i ostatním hostům vyveze rolba.

Pension Táňa, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 22, tel. (0439) 96 2327, majitel a dispečink volných míst: Soukromá obchodní akademie, SNP 1705, 500 03 Hradec Králové, ing. Bárta, tel. (049) 41 548, fax 42 521, nabízí ubytování turistického charakteru se stravováním přednostně pro skupiny, organizování kurzů a školení vyplývajících z náplně školy. Domluvíte se německy, anglicky a rusky.

NOVINKY Z ATELIÉRU JIŘÍHO HAVLA

V malé a úzké knížce „O mém objevování světa (hor)“ vzpomíná známý fotograf a cestovatel Jiří Havel na své dětství pod Krkonošemi i na první nesnadné pokusy svého fotografování. Havlovu knížku vydalo nakladatelství Apolo, stejně jako soubor dvánácti krásných černobílých krkonošských fotografií. Třetí společnou práci fotografa a nakladatelství Apolo jsou barevné pohlednice horských a lesních zátiší pod společným názvem Krajina. Nástěnný kalendář na rok 1997 se jmenuje Krkonošská oblaka a Jiří Havel v něm představuje své fotografie ze světa hor plné barev, mraků i slunce. Všechny uvedené i další Havlovy práce včetně velkých rámovaných fotografií můžete vidět i koupit v galerii Veselý výlet.

GALERIE U MISTRA S PALMOU

Naši přátelé výtvarníci Vendula a Milan Henclovi otevřeli v Náchodě v Komenského ulici čp. 578 svou novou galerii, kterou nazvali podle secesního výjevu na fasádě domu U Mistra s palmou. Olejová plátna Venduly a Milana dobře znáte nejen z galerie Veselý výlet, ale i z dalších renomovaných výstavních síní. V zajímavém interiéru opraveného domu, kde stojí i krásná kachlová kamna, pořádají také autorské výstavy svých přátel. Nyní je k vidění výstava akademického malíře Milana Chabery. Návštěvu náchodského zámku s unikátní výstavou soch Olbrama Zoubka můžete spojit i se zastávkou U Mistra s palmou.

PARKOVÁNÍ V PECI POD SNĚŽKOU

V letní sezóně je parkování osobních automobilů i autobusů v Peci pod Sněžkou bez problémů. Pro jednodenní hosty slouží především parkoviště U kapličky (P3), které je i výchozím místem k sedačkové lanovce na Sněžku. Tady parkují i zájezdové autobusy. Návštěvníci, kteří přijedou na více dní a nemají zajištěné parkování u objektů, kde se ubytují, parkují na parkovišti Zelený Potok (P4). V zimě se funkce obou hlavních parkovišť vymění. Parkoviště v centru Velké Úpy má označení P2.

Sazba za parkování osobního auta na střeženém parkovišti v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě je za první den 150 Kč, za každý další den 100 Kč. Za parkování autobusu se denně platí 200 Kč, za motocykl 50 Kč.

Provoz parkovišť je nepřetržitý, najdete tu i WC a telefonní automat. Obslouží vás zkušení pracovníci, kteří vám mohou v případě vašich nesnází pomoci. Na parkovištích dostanete i sezónní noviny Veselý výlet.

Služby města Pec pod Sněžkou, které parkoviště řídí, sídlí naproti hotelu Hradec pod parkovištěm U kapličky (P3). Budete-li mít s parkováním nějaké nesnáze, obraťte se na vedení Služeb, jmenovitě na ředitele Jiřího Šteina.

Služby města Pece pod Sněžkou, (PSČ 542 21), ředitel Jiří Šteiner, tel. (0439) 96 2408, dopravní středisko (u dolní stanice lyžařského vleku Javor), vedoucí Antonín Znamenáček, tel. (0439) 96 2440.

Do horské chalupy na Janových boudách vysoko nad Velkou Úpou jsem poprvé přišel koncem září v roce 1982. Navštívil jsem hospodáře Friedricha Kneifela, abych se zeptal na některé podrobnosti ze starých časů. To jsem ještě netušil, jak skvělého pamětníka, vypravěče a později i přítele jsem našel. Až po několika dalších návštěvách pomínila počáteční nedůvěra starého pána vyplývající snad z padesátiletého věkového rozdílu, snad z nepřilíhli dobré zkušenosti Němce zapomenutého v Čechách, snad z opatrnosti občana v době komunistické totality. Od té doby jsme spolu u stolu v kuchyni roubené chalupy strávili stovky hodin, kdy přítel vyprávěl o dávných dobách a já pozorně poslouchal. Zatím jsem popsal pět sešitů. Oheň v kachlových kuchyňských kamnech, ve kterých se dřevem topí celý rok, mnohokrát vyhasl, když jsme se vžili do příběhů plných práce a soužití lidí s horskou přírodou v údolí horní Úpy. Když se suchá historická fakta spojila s osudy konkrétních lidí, mnohé jsem pochopil. Nejblíže je Friedrichu Kneifelovi příběh vlastní rodiny, tady je kousek z jeho vyprávění:

„Nevím, jestli Kneifelové přišli do Velké Úpy jako dřevaři v 16. století nebo už při některé dřívější kolonizaci. Nejstarší mně známý předek v přímé linii je Georg Kneifel, narozený někdy kolem roku 1600. Jestli byl prvním potomkem dřevařů z Alp narozeným v novém domově, jsem nejméně dvanáctou generací Kneifelů ve Velké Úpě.

Mí předci, v řadě Ernst, Gottlieb, Augustin, praděda Ignatz, děda Wenzel i otec Franz byli zahradníci, jak se tehdy horským zemědělcům říkalo. Augustin Kneifel, pokřtěný ještě ve starém mařšovském kostele v roce 1765, si vzal za ženu Barboru Bönschovou, dceru rychtáře v Peci a vedlo se jim dobře. Po nich zdědil louky na Schneiderově stráni syn Ignatz, to byl bohatý. Díky sňatku s Gertrudou Kühnelovou získal všechny pozemky na Velkých Kühnelových boudách (Velké Pardubické boudy v osadě Černá Hora - pozn. redakce) a mohl držet dvacet krav. To bylo tehdy nejmoc v východních Krkonoších. Proto někdy po roce 1820 koupil od hraběte Aichelburga tenhle náš pozemek. Přestože je

na rovině, stál tu v té době starý les. Zdejší půda je tak kamenitá, že ve starých dobách raději udělali louky na okolních svazích. Ignatz les pokácel a z klád postavil velkou chalupu, aby se do chlěva vešlo dvacet kusů dobytka. A protože měl peníze, koupil i pramen vody na Pěnkavčím vrchu a najmul nejméně dvacet lidí, aby z lesa udělali pořádnou louku. Jedna hromada kamení táhla u lesa je osm metrů široká, dva vysoká a dvacet metrů dlouhá. Díky dostatku sena z Černé hory, polovinu zdejší plochy osívali lnem. Ze semínek vymačkali olej k jídlu a zbytek prodali až do Anglie k výrobě plátna. Zdejší plátenictví začalo mnohem později. Od Ignatze převzal hospodářství Wenzel, můj dědeček. Ještě před tím za něho otec dvakrát zaplatil pět set zlatých, aby ho vykoupil z vojny, ale protože Wenzel zlobil, poslední třetí splátku Ignatz odmítl vydat a děda se stal císařským vojákem. Tady zatím hospodařil jeho brácha Anton, to byl pracovitý člověk. On totiž děda byl hodně veselý a tak trochu flamendr. Ale to nepište, příbuzní by se na mě za to zlobili. Když se vrátil z vojny, nešel hned hospodařit, ale v Žacléři se stal horníkem. Tam poznal mou babičku a až když se jim narodil můj otec, dostal děda coby záložák od vojska povolení ke svatbě a vrátil se do Velké Úpy. Když neměl peníze, prodal druhou menší chalupu, která sloužila i jako sušárna lnu. Jenže potom, když Wenzel odešel na deset dní s procesím do Vambeřic, len sušený na půdě velké chalupy se vzňal a všechno shořelo. V ohni zůstaly i tři děti, jen můj sedmiletý táta se zachránil. To bylo na svatého Václava v roce 1867. Děda se vypravil do Vídně, aby žádal císaře Františka Josefa o slyšení. Jako vyznamenaný voják byl osobně císařem ujištěn, že vše bude v pořádku a ještě dostal čtyřicet zlatých na cestu domů. Wenzel postavil jen malý domek, který později převzal můj otec a až v roce 1895 postavil ze dřeva z Červeného vrchu tuhle pořádnou chalupu. Tady jsem se v roce 1910 narodil.

Jestli byli moji předci v 16. a 17. století dřevaři nevím, ale určitě nejméně od Ernsta Kneifela, narozeného kolem roku 1690, jsem byl v naší rodině jediným dřevařem. Moc se mi nechtělo, raději bych chodil do školy, ale otcí se nedalo odporovat. Od šestnácti let jsem pak celý život kácel a svážel dřevo na saních, i přestože jsem v jednadvaceti letech převzal hospodářství. Já vlastně chalupu, louku i krávy musel od svých sourozenců koupit, tak otec rozhodl. Když jsme díky mé práci v lese a chovu 4 krav měli s manželkou dluh skoro zaplacený, přišla druhá válka. Jako nejlepší dřevař na polesí a navíc téměř v neslužebném věku jsem měl šanci se armádě vyhnout, ale tři dny po hádce s nacistou, který z Říše přišel do Velké Úpy organizovat život, jsem dostal povolávací rozkaz. Dva dlouhé roky na východní frontě ukončil až výbuch kaňky jen metr ode mne. Střepiny mi rozervali břicho nadranc, doktor mě stačil jen tak sešit. Deset dní jsem ležel většinou v bezvědomí a nesměl dostat ani napít. Jednou mě už odnesli mezi mrtvé, ale nakonec jsem odjel od Stalingradu včas. Měsíc poté, 30. ledna 1943 Němci kapitulovali. Od května 1943 jsem zase hospodařil doma. V tu dobu jsem se prvně dozvěděl, že budeme po válce vystěhováni do Německa. Sestřenice provdaná do Anglie nám zprávu propašovala přes Švýcarsko. Byl jsem s tím vyrovnaný, ale v červnu 1945 chtěla majitelka polesí paní Šimková, abych jako její nejlepší dřevař zůstal. Dal jsem si podmínku, že nebudu později vystěhován ani přestěhován. Jako jediný ve Velké Úpě jsem takové potvrzení dostal. Poté jsem si chalupu, louku a krávy mohl koupit od státu podruhé. Dluh jsme spláceli asi do roku 1973. Najednou bylo všude plno volných luk, drželi jsme až šest krav. Jenže do roku 1953 jsme byli bez občanství a dost nás šidili. Ani jsme si nemohli ze spořitelny vyzvednout peníze za prodaný dobytek. Kdyby můj praděda Ignatz nepostavil hospodářství na tomhle krásném místě, asi bych odtud dávno odešel. Tadyta louka, políčko s bramborami, zahrádka s kytkami a zeleninou i krávy ve chlívě mě tu drží už 86 let.“

V lázeňském městě pod dominantní Černou horou najdou letní hosté bohatý program. Péče o hosty není založena jen na využití dvou termálních pramenů. Janské Lázně jsou ve východních Krkonoších centrem kultury. Je tu moderní kino využívané i pro pořádání koncertů a divadelních představení. Krásné koncerty vážné hudby probíhají během letní sezóny v evangelickém kostele. Každou sobotu a neděli ožije náměstí před kolonádou vždy od 14 hodin promenádním koncertem. Pobyt si můžete zpestřit návštěvami kaváren, vináren, pivnic, zvláště rázovitého horského hostince Hoffmannova bouda nebo biliárového klubu Black Hill.

Město i jeho okolí nabízí širokou škálu zajímavé architektury udržovaných lázeňských domů i původních chalup. Kabinová lanovka vedoucí z města na Černou horu umožňuje poznání horské přírody i méně zdatným hostům a zároveň rozšiřuje nabídku turistických tras do širšího okolí. To platí i pro cykloturistiku, protože lanovka vás přepraví i s horským kolem. A začít túru v nadmořské výšce téměř 1300 metrů je velkou výhodou. Z Černé hory je snadno dostupná přírodní rezervace Černo-horská rašelina s naučnou stezkou a vyhlídkovou věží.

Přesto je trochu s podivem, že nejkrásnější přírodní scenérie Janských Lázní zůstává už několik desítek let pro většinu hostů skrytá. Snad i proto si vás a hlavně vaše romantické duše dovolíme pozvat alespoň k malému nahlédnutí do Klausového dolu. Stačí vám k tomu jen krátký půlden.

Klausový důl

Hluboké údolí sevřené mezi Černou a Světlou horou získalo své jméno díky plavební přehradě - klause, která tu byla postavena v druhé polovině 16. století. Na obrazové mapě tehdejšího trutnovského kronikáře Šimona Hüttela je těžba dřeva a hlavně jeho přibližování v Klausovém dole velmi dobře vyobrazeno. Klaus stála v místě dnešního mostu přes Černo-horský potok, tedy 200 metrů za Horským dvorem v osadě Černá Hora. Zadržovaná voda byla vypouštěna do dřevěného koryta, v kterém byly připravené špalvy spouštěny až do řeky Úpy v Dolním Maršově.

Přesný český překlad několik století starého místního jména Klausengrund se dlouho nedařil. V mapách vydaných po roce 1900 je odpovídající jméno Klausenský důl nebo potok. Zato v posledních letech se v mapách objevil Klausův důl, snad podle našeho pana premiéra, nebo dokonce Klausovo údolí. Po roce 1945 tvůrci nového místopisu vymysleli umělé jméno Těsný důl. Vcelku přiléhavý název byl 40 let užíván ve všech krkonošských průvodcích a mapách, ale mezi místními lidmi se nevžil. Ti vyřešili věc po svém a zdejší údolí je pro ně prostě Klausák. I díky tomuto nespisovnému jménu se zachovala slovesná památka na zdejší plavení dřeva v 16. a 17. století. Asi nejpřesnější překlad starého jména - Klausový důl, je použito až v letošním vydání podrobné mapy Krkonoš.

Turistické objevování horského údolí mohlo nastat až po vybudování první cesty. To bylo v letech 1885 až 1890, krátce poté, kdy zdejší lesy spolu s maršovským panstvím koupila hraběnka Aloisie Morzinová. Její lesní odborníci zpřístupnili nejedno horské údolí sáňkařskými cestami, po kterých dřevaři sváželi v zimě dřevo na saních rohačkách. Snad podle hraběnky se cesta Klausovým dolem jmenuje Luisina. Ta původní byla zcela zničena při letní průtrži mračen a následné hrozné povodni v roce 1897. Nejpozději tehdy zmizely i poslední zbytky staré klausy. Černo-horský potok byl v dolní části zregulován a nad zmíněným mostem byly postaveny italskými staviteli dvě vysoké kaskády, často zaměňované s původní klausou. Italští specialisté na hrazení bystřin práci dokončili v roce 1910 a v té době byla i Luisina cesta v nejlepším stavu.

Už v turistických průvodcích, vydaných před více než sto lety jsou Klausovy důl a jím procházející Luisina cesta opentleny přívlastky romantický, divoký a krásný. A to bylo v době, kdy civilizace do Krkonoš teprve nakukovala a z dnešního pohledu by podobná označení mohla patřit celým horám.

Cestu do Klausového dolu začnete nejlépe od Sportu Formánek za Lesním domem. Projdete Sportovní ulicí k Horskému dvoru a po silničce dojdete až k mostu, kde stávala zmíněná plavební přehrada. Dál silnička pokračuje jako Modrokamenná ulice doprava, vy ale zahnete doleva do údolí proti proudu Černo-horského potoka. Projdete pod opěrnou zdí chalupy, ve které býval hostinec U klausy, minete tabulku se státním znakem, upozorňující vás, že vstupujete do Krkonošského národního parku, až dorazíte k místu, kde chybí most. Jestliže je malý průtok, snadno potok přebrodíte, v opačném případě se musíte vrátit na dolní most a jít po sotva znatelném chodníku na pravém břehu potoka. Ovšem právě při velkém průtoku vody je další podívaná nejkrásnější. Cesta vás brzy zavede k místu, kde se voda rychle propadá úzkým korytem dolů. Prudký spád rozbíjejí a zároveň umocňují dvě vysoké protipovodňové kaskády.

Při pohledu na padající vodu můžete získat pocit, že jste tuhle scenérii už někde viděli. A možná máte pravdu. Fotograf Bohdan Holomíček si jako místní znalec už před lety uvědomil foto-

grafickou výjimečnost zdejšího prostředí, ale jeho fotografický žánr je jiný. Tak sem zavedl svého přítele, fotografa krajiny Jiřího Havla, který potom zdejší tekoucí vodu pro nás fotograficky objevil. Až později sem dorazili i další kolegové a voda v Klausovém dole se stala v Krkonoších tou nejfotografovanější. Snad proto ta povědomost.

Ani nad horním vodopádem zajímavé místo nekončí. Údolí je tu sevřeno skalními výchozy, projdete pod převislou skálou, do které je stará cesta zadlabaná. Boční potůčky se v dešti mění na malé vodopády. Jistě vás zaujme okolní les s mohutnými smrky, javory, posledními krkonošskými jedlemi a hlavně buky, často porostlými houfy dřevokazných chorošů. Tento obraz i s bohatým přirozeným zmlazením dřevin je nejpřesnější vzpomínkou na původní krkonošský prales, jaký tu byl vykácen a splaven před čtyřmi lety.

Stejně náhle, jako jste do údolí vstoupili, vaše cesta končí. Další spadlý most zatím průchod celým Klausovým dolem až k Malým Pardubickým boudám a dál na Černou horu znemožňuje. Možná také pocítíte zvláštní výzvu mosty opravit a dostat se dál, jako ji pocítila řada lidí před vámi. Dokonce se už našlo i několik odvážných, kteří chtěli začít, ale zatím se jim to nepodařilo. Ale stejně se Vám bude chtít věřit, že výzvu někdo přijme. Zatím vám nezbyvá než se vrátit a projít na Pardubické boudy a Černou horu třeba po Zvonkové cestě vysoko nad Klausovým dolem.

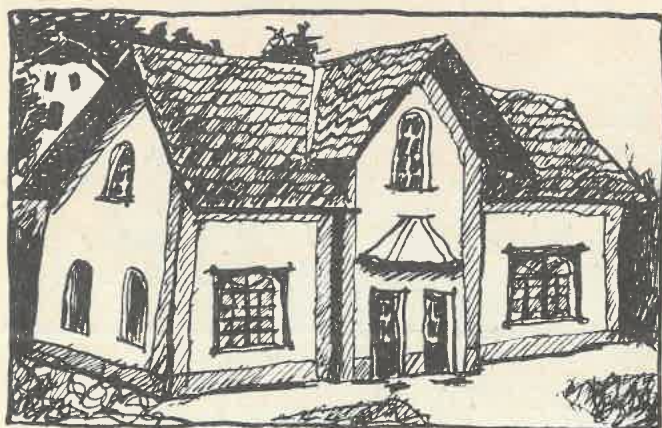
Galerie Vorel

V nevelkém domě se jménem MAGMA na hlavní ulici v Janských Lázních najdete hned tři zajímavé služby, které se trochu doplňují a prolínají zároveň. Především je tu prodejní Galerie Vorel, kde pan Jiří Vorel vystavuje a prodává celou řadu předmětů především ze zvláštního druhu vápence Aragonitu. Z drobných předmětů užitého umění tu najdete těžítka, kalamáře, vázy, kazety ale třeba i zajímavou bižuterii nebo naopak větší kusy. Práce ostatních výtvarníků zastupují barevná grafika, akvarely, autorská i uživatelská keramika. Galerie je otevřena denně od 10 do 17 hodin.

V přízemí domu je také aperitiv bar s názvem Bistro Magma. Vedle rychlého občerstvení v podobě toastu či sendviče sem hosté chodí kvůli klidnému posezení s možností vybrat si z několika druhů kávy, zákusků, pohárů i nápojů. Otevřeno je denně od dopoledne do 21 hodin.

V podkroví je pro hosty připraveno kvalitní ubytování v apartmá a jednom pokoji, vždy s vlastním sociálním zařízením, kuchyňským koutem, lednicí i rádiem. V ceně ubytování je parkovací karta opravňující vjezd a parkování hostů přímo u domu Magma.

Galerie Vorel, Janské Lázně, (PSČ 542 25), majitel Jiří Vorel, tel. (0439) 946 04.

Sport Formánek

Malý dřevěný domek najdete na křižovatce cest u Lesního domu v Janských Lázních. Pohodlně tu můžete zastavit autem, posadit se pod slunečník, napsat pohlednice a připravit se na túru. Venku vystavená kola napovídají, že je tu i půjčovna horských kol. K půjčení kvalitního stroje potřebujete platný průkaz totožnosti. Půjčovné je 220 Kč na celý den, 110 Kč na dobu od 9 do 13 nebo od 13 do 17 hodin. Hodinová sazba je čtyřicet korun. Majitel firmy Zdenek Formánek svým klientům rád vybere vhodný výlet na horském kole a upozorní je i na záladnosti jednotlivých tras. Uvnitř domku je prodej sportovních potřeb a oblečení, map, suvenýrů, hraček a výběr z padesáti druhů pohlednic. Najdete tu velmi široký sortiment batohů, ale i boty, sluneční brýle, letní čepice, míče, turistické hole a spoustu dalších doplňků pro turistiku a pobyt na horách.

Na začátku zimy se Sport Formánek opět promění v půjčovnu lyžařského vybavení, malý ski servis s prodejem všech důležitých věcí pro lyžování. A hned s prvním sněhem se rozjedou dva lyžařské vleky s bezvadnou cvičnou loukou v Krkonoších.

Sport Formánek, Janské Lázně u Lesního domu, (PSČ 542 25), majitel Zdenek Formánek, tel. (0439) 949 44, Otevřeno je denně od 8.30 do 17 hodin. Distribuce sezónních novin Veselý výlet.

Vyznavačům mototuristiky, přijíždějícím do Krkonoš vlastními auty, se přímo nabízí obohacení programu o výlet do Polska. Jedním z klíčových námětů, na který stačí pouhý půlden, je návštěva hradu Chojník, s nejkrásnějším kruhovým výhledem na téměř velehorské panorama severních svahů Krkonoš a do Jelenigorské kotliny. Z východní části české strany hor je ideální přejet hranice přes Pomezí Boudy - Przelecz Okraj, ale pozor, hraniční přechod je jen pro pěší a osobní automobily. Asfaltová silnička prudce klesá ostrými serpentínami do Kowarského sedla, kde se napojí na bývalou „cestu hladu“ z Kamenné Hory do Kowar. Za bochníček chleba denně ji v době odbytové krize textilních výrobků v roce 1855 stavěli hladovějící domácí tkalci z širokého okolí a pruský stát touto nouzovou akcí mnohým zachránil život. Dnes je tu nová široká asfaltka, po které dojedeme do staré hornické osady Kowary s výstavnými měšťanskými domy z 18. století; zajímavou klasicistní radnicí a milým připomenutím domova v podobě sochy českého barokního světce Jana Nepomuckého z roku 1725. Náš cíl je však jinde. Po odbočení vlevo projedeme rázovitými osadami Sciegny, Milków, a Sosnówka. Sotva stačíme vychutnat kontrast okolní krajiny. Vpravo se rozprostírá široká rovina s aglomerací Jelení Hory v mlžném oparu obzoru. Vlevo se vypínají strmé srázy krkonošských velikánů, mnohdy do léta věnčené zbytky sněhu. Svou mohutností se tolik liší od obrazu české strany hor.

V dále se před námi vyhoupne charakteristická silueta sídla slezského šlechtického rodu Schaffgotschů - hrad Chojník. Ještě projedeme obcí Podgórzyn, až za-

parkujeme na parkovišti u hlavní silnice v Sobieszówě. Kdysi vyhlášené letoviště leží na úpatí hory Chojník, jedné ze dvou samostatných enkláv Karkonoskiego parku narodowego. Sobieszów je východním bodem mnoha cest do severozápadní části Krkonoš. Doporučuji navštívit nedaleké sídlo Správy parku, kde je i malé Krkonošské muzeum otevřené denně mimo pondělí od 10 do 16 hodin. Bohužel se tu již nenabízejí horští vůdci s nosítky jako v minulosti, a tak nás čeká slabá hodinka turistiky. Od pokladny parku vedou dvě značené cesty. Ta červeně značená je pohodlnější, i když trochu delší a vede po původní cestě ke hradu krásným bukovým porostem. Černě značená cesta je pro zdatnější, protože šplhá příkře přes Zbujecské skaly porostlé bory. Pohled shora do Piekielnej (Pekelné) doliny ilustruje jednu dávnou báj, která se k hradu pojí. Pod jejím skalnatým jícnem prý skončilo svůj život mnoho udatných rytířů. Krásná, ale pyšná Kunigunda, se zbavovala nechtěných ženichů tak, že jim jako podmínku ke sňatku uložila nespílitelný úkol. Museli přejet na koni hradní cimbuří. Jeden rytíř svého koně vycvičil, že dokázal úkol splnit, ale nakonec ruku pyšné princezny odmítl. Ta, uražena ve své pýše, ukončila svůj život skokem do hlubin.

Stavby i obvodová zeď překvapivě rozložitého hradu dokonale opisují obrys žulového vrcholu hory. Již koncem 13. století počal zde budovat svídnicko-javorský kníže Bolko I. svůj hrad. O sto let později ho císař Karel IV. daroval Gotsche Schaffovi, zakladateli hraběcího rodu Schaffgotschů, ze kterého se během dalších let stali největší magnáti Dolního Slezska. Je úctyhodné,

že Schaffgotschové spravovali tuto část Krkonoš nepřetržitě až do roku 1945. Početná větev rodu působila i v Čechách, což dokládá nejen Schaffgotschský páně v Praze, ale výskyt jména mezi majiteli panství Horní Maršov, Adršpach, Hostinné, Lázně Bělohrad, Dohalice a další. Slezsko patřilo po staletí k zemím České Koruny a o vzájemných vazbách vypovídá i osud jednoho z nejslavnějších příslušníků rodu, důvěrníka Albrechta z Valdštejna, generála jezdeckého Hanse Ulricha Schaffgotsche. Jako protestant byl v Řezně za údajnou zradu císaře štat mečem 26. července 1635. Poručíkem jeho dětí se stal pozdější majitel panství Vičice, jemuž patřily i Janské Lázně, Jakub Weyher z Marienburgu.

Na prostorném nádvoří neunikne vaší pozornosti zachovaný unikátní pranýř. Nehluboké cisterny na vodu, vydlabané v tvrdé žule, odhalují nejzranitelnější články každého opevněného hradu - nedostatek vody. Ale Kynast, jak se Chojník dříve jmenoval, nebyl nikdy dobyt. Dokonce i hordy husitů odtáhly s nepořízenou. Hrad zničil až blesk a následný požár 31. srpna 1675. Od té doby nebyl obnoven. Jeho kulatá strážní věž však stojí a je přístupná. Výstup po strmých dřevěných schodech na její ochoz vypínající se vysoko nad okolní krajinou je korunován velkolepým divadlem. Pohled na odvrácenou stranu Krkonoš, kterou před sebou máte jako na dlani, je zážitek, na který nelze zapomenout. Vidíte celý horizont od Sněžky až po Sněžné jámy a Szrenicu.

Až pojedete zpět, ještě si povšimněte, že skoro v každé vesnici jsou díky mnohaleté protestantské tradici dva kostely. To může být námět na další výlet. A když napovím ještě tyrolskou kolonii v Myslakowicích, secesní zámeček nositele Nobelovy ceny G. Hauptmana v Jagniatkóvě, či norský kostelík Wang v Karpaczi, nebude vám stačit dovolená. Šťastnou cestu a hezké povětrí.

Na Jenence je otevřeno

V minulém vydání Veselého výletu jsme uvedli nepřesnou informaci, když v popisu túry ze Sněžky k Malé Úpě bylo uvedeno, že horská bouda Jelenka má zajímavý interiér a nejistou otevírací dobu. Sami jsme se v průběhu zimní sezóny přesvědčili, že hodnocení interiéru je správné, ale informaci o otevírací době jsme uvedli špatně. Za to se vám i novým majitelům nyní dobře vedené boudy omlouváme. Redakce.

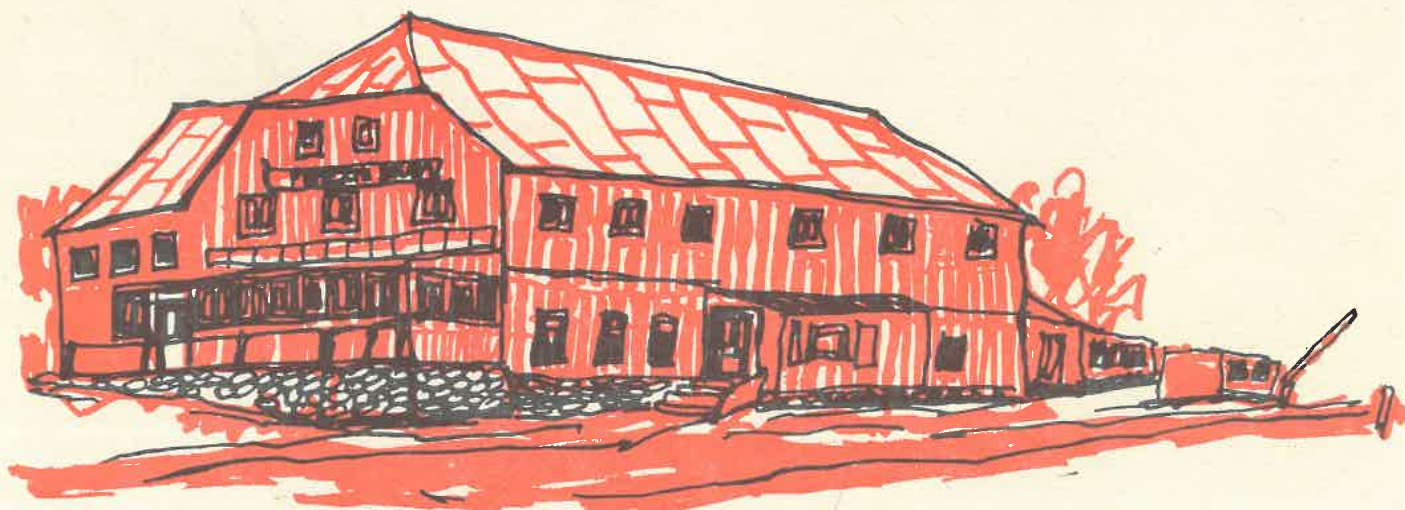
HORSKÝ HOTEL POMEZNÍ BOUDA A SPORTKLUB NAJDETE V MALÉ ÚPĚ

Nabídka služeb hotelu Pomezní bouda a nově otevřeného Sportklubu vedených Lubošem Moclem je široká. Úplnou novinkou je veřejná půjčovna horských kol v centru Pomezních Bud. Okruh cyklistických výletů se pro zdejší hosty rozšiřuje tím, že v ceně za vypůjčení kola je i případný dovoz kola i cyklisty z Křižovatky zpět na Pomezní Boudy. Pro méně trénované hosty tím odpadne strach z dvanáctikilometrového stoupání na závěr túry. Unavené cyklisty přiveze za režijní cenu hotelové taxi - minibus i z větší dálky. Součástí nově otevřeného domu Sportklub není jenom půjčovna kol, ale přestěhoval se sem z Pomezní boudy i koloniál se širším sortimentem zboží. Dostanete tu potraviny a nápoje včetně piva Budvar, drogistické zboží a rychlé občerstvení. V sousedním kiosku u zastávky autobusu jsou upomínkové předměty, mapy, hole, pohlednice ap. Firma Moci zajišťuje i celoroční rozvoz zboží na vzdálené objekty.

Pomezní bouda nabízí padesát ubytovacích míst v různé škále vybavenosti pokojů. Vedle apartmánů s kompletním sociálním zařízením tu jsou i pokoje s ubytováním turistického charakteru. V upraveném velkém sále restaurace je padesát míst. Salónek pro dalších dvacet hostů je připraven i pro sešlost, která se chce bavit odděleně. Nová je herna s kulečnickem. Ubytování hosté si mohou objednat taneční večery s reprodukcí, ale i živou hudbou. Ryze českou kuchyni doplňuje točené značkové pivo Budvar, novinkou jsou minutky na elektrickém roštu.

Hosté hotelu Pomezní bouda mohou využít hotelové taxi při příjezdu z Křižovatky, Horního Maršova a Pece pod Sněžkou zdarma, ze vzdálenějších míst v okruhu Trutnova a Vrchlabí jen za režijní cenu.

Hotel Pomezní bouda, Horní Malá Úpa, PSČ 542 27, provozuje Luboš Moci, tel. (0439) 96 6234, tel., fax 96 6385. ubytování (50 lůžek) různého charakteru, restaurace s českou kuchyní, salónek, koloniál, kiosk, taxi, půjčovna horských kol, kulečnick. Střežené parkoviště je v těsné blízkosti objektu. Domluvíte se i anglicky a německy.

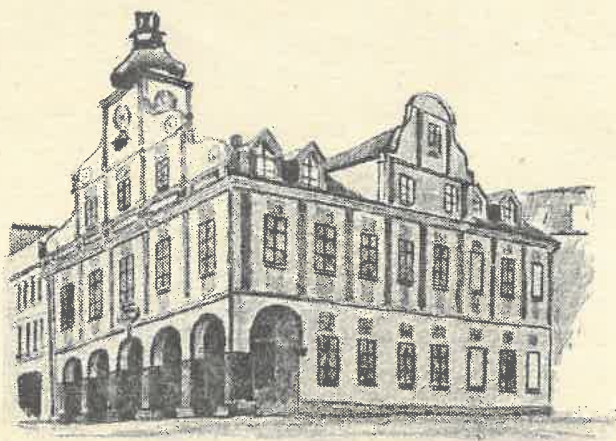
it CENTRUM

obchodní dům ve Vrchlabí

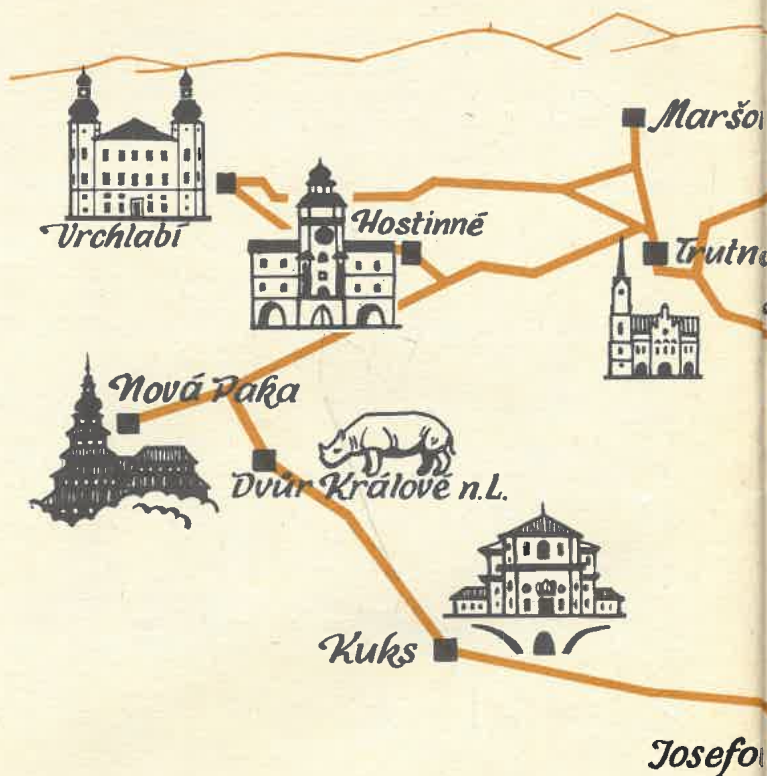
Při prohlídce města Vrchlabí nemůžete minout jediný obchodní dům v regionu Krkonoš. Hned po příjezdu vás láká k posezení letní zahrádka navazující na zámecký park. Letošní novinkou jsou speciality připravované na grilu. Moderní pětipodlažní obchodní dům IT Centrum je snadno přístupný i autem. Pod náměstím je podzemní parkoviště, z kterého se vchází do supermarketu. Veliká nabídka potravin je zpestřena prezentací novinek včetně ochutnávky výrobků. Celým přezemím prochází pasáž, ve které najdete zlatnictví Niké, prodejnu skla a porcelánu i květinářství Flora rozšířené o prodej keramiky, košíků, sekaček na trávu, zahradkářského nářadí, venkovního nábytku i bazénů. V přízemí je prodejna pečiva spojená s rychlým občerstvením. Ve vedlejší cukrárně ochutnáte místní cukrářské výrobky i dobrou kávu. Moravské víno nebo tradiční české pivo si dáte k některé specialitě místní kuchyně nebo k pizze ve Snack baru u vchodu z náměstí. V pasáži je i bankomat, směnárna a telefonní automat.

Eskalátory vás vyvezou do prvního patra. Najdete tu vše z oblasti módy: oděvy, obuv, textil a kosmetiku. Druhé patro patří především velké prodejně sportu s výběrem mnoha známých značek lyží, bot, a dalších lyžařských potřeb včetně rozšířeného prodeje snowboardů i se speciálním oblečením. Je tu sportovní vybavení i pro další sporty, třeba i horolezecké potřeby, rotopedy, posilovací stroje a nářadí. Ve druhém patře je i prodejna elektroniky se zastoupením světových značek, pro které je obchodní dům autorizovaným prodejcem. Vybrané zboží můžete zakoupit i na splátky.

Součástí IT Centra je stylová restaurace se 130 místy u stolu, tanečním parketem, barem.

IT Centrum - obchodní dům ve Vrchlabí, tel. ústředna (0438) 294 111, informace 294 163, fax 23737. Parkoviště je otevřeno denně od 7.00 do 20.30 hodin, v sobotu a v neděli do 14.00. cena 20 Kč/hodinu, parkovací známka na celý rok 1996 je za 80 Kč. Supermarket je otevřen ve všední dny od 7.00 do 19.30, v pátek do 20.00, v sobotu v době 7.00 - 14.00, v neděli 8.00 - 12.00. V neděli je otevřen i Snack-bar a restaurace od 10.00 do 22.00. Jednotlivá oddělení obchodního domu jsou otevřena od 9.00 do 18.00, v sobotu 8.30 - 12.30.

Okolí Krkonoš nabízí celou řadu výjimečných cílů. Některé uvedené objekty jsou evropskými unikáty. I za jeden den s pomocí auta stihnete poznat alespoň dvě místa. Z východních Krkonoš jsou všechna snadno dostupná, pro představu jsme v závorkách uvedli vzdálenosti cílů od informačního centra Veselý výlet v Horním Maršově.

VRCHLABÍ (29 km z Horního Maršova) - **zámek**: přístupný vestibul s obrazy posledních ulovených medvědů v Krkonoších, zámecký park. - **Krkonošské muzeum** s několika expozicemi je otevřeno denně mimo pondělí 8-17 hodin, tel. 0438/21011.

HOSTINNÉ (26 km) - **renesanční radnice** se sochami dvou obrů Rolandů a Mariánský sloup na náměstí. - **Galerie antického umění** v barokním kostele františkánů, odlitky řeckých a římských soch a plastik. Prohlídka trvá 2 hodiny, otevřeno je v letní sezóně (1.5.-31.10.) denně mimo pondělí 9-12 a 13-17, tel. 0438/942239.

TRUTNOV (15 km) - **Krkonošovo náměstí**: v dolní části radnice postavená r. 1591, upravena do pseudogotického slohu r. 1862, řada renesančních, pozdně barokních a empírových domů spojených souvislým podloubím, kašna se sochou Krakonoše, barokní sloup Nejsvětější Trojice z r. 1704. - **Muzeum Podkrkonoší**: ve Školní ulici u dominantního barokního kostela, pozdně empírová budova, založeno r. 1890, trvalá expozice k prusko-rakouské bitvě r. 1866, tematické výstavy. Otevřeno je denně mimo pondělí 9-12 a 13-17, tel. 0439/2036.

DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM (36 km) - **ZOO Safari**: rozloha 100 ha, 1.700 zvířat z celého světa, především z Afriky, projížďka autobusem po Safari, galerie obrazů Zdeňka Buriana -Vývoj života na Zemi, videoprogramy. Otevřeno je denně, celoročně 8-18, návštěva zabere i celý den, tel. 0437/829513-8.

KUKS (36 km) - bývalý lázeňský komplex z počátku 18. století založený hrabětem F. A. Šporkem (zámek, divadlo, závodíště), dochoval se špitál s původní lékárnou a kostel s hrobkou Šporků. Unikátní jsou dvě řady barokních soch od Matyáše Brauna - alegorické sochy Ctností a Neřestí. Otevřeno je denně mimo pondělí, květen - srpen 9-12 a 13-17, září 9-12 a 13-16, tel.

0437/6761. - **Betlém**: sochy a plastiky tesané do skal v Novém lese (3 km od Kuksu), 8 plastik od Matyáše Brauna. Na prohlídce Kuksu a Betléma potřebujete půl dne.

JOSEFOV (45 km) - unikátní **vojenská pevnost** založená císařem Josefem II., postavena za sedm let do roku 1787, vrchol pevnostního stavitelství, nikdy se zde nebojovalo, vojenské vězení. Prohlídka podzemních chodeb trvá 40 minut, otevřeno je denně mimo pondělí, květen - září 9-12 a 13-16.30, duben a říjen o víkendech, tel. 0442/2343.

NOVÁ PAKA (47 km) - Řeckokatolický **celodřevěný kostelík** přenesený na Husův kopec z Podkarpatské Ukrajiny. - **Muzeum kamenů** s novou expozicí drahých kamenů, polodrahokamů, araukarit, expozice spiritismu. Otevřeno je denně mimo pondělí 8-12 a 13-16.30, tel. 0434/2608, IC-0434/2315. Na prohlídku města, památek a muzea je třeba téměř celý den.

RATIBOŘICE (47 km) - empírový **zámek** a malebné údolí dolního toku řeky Úpy, lidová architektura - **Staré bělidlo**, **Panský mlýn**, **Panská hospoda**, otevřeno je denně mimo pondělí, květen - srpen 9-12 a 13-18, v září jen do 17, duben a říjen pouze o víkendech do 16 hodin.

ČESKÁ SKALICE (50 km) - **Muzeum Boženy Němcové** založené r. 1902, nyní v bývalém hostinci U bílého lva. - **Textilní muzeum**: ve stejné budově, založeno r. 1938, textilní suroviny, vývoj výroby tkanin, spolupráce s výtvarníky (Aleš, J. Čapek, Svolinský, Trnka), pro obě muzea jedno vstupné, otevřeno je denně mimo pondělí, květen - srpen 8-12 a 13-17, duben a říjen jen ve všední dny 8-15. Prohlídka trvá hodinu. Tel. Muzeum B.N. 0441/452406, Textilní m. 0441/452933.

NÁCHOD (54 km) - **zámek**: dominanta města, v 16. stol. Smiřickými přestavěn původní gotický hrad na renesanční zámek, unikátní gobelíny, rokokový španělský sál, medvědi v hradním příkopu. Do 31. srpna životní výstava soch Olbrama Zoubka. Prohlídka zámku trvá 50 minut, otevřeno je denně mimo pondělí, květen - září 9-16, duben a říjen jen o víkendech 9-15, tel. 0441/21201.

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ (63 km) - **náměstí** s renesančními

domy s podloubím z poloviny 16. stol., Mariánský sloup a Největější Trojice, socha Bedřicha Smetany. - renesančně barokní **zámek** na místě tvrze z poloviny 16. stol., věž Máselnice, barokní sochy trpaslíků (snad Matyáš Braun), zahrada v italském stylu. Prohlídka trvá 2 hod., otevřeno je denně v červenci a srpnu 9-17, duben - červen, září - říjen denně mimo pondělí 9-16, ostatní měsíce jen na objednávku, tel. 0441/73568.

DOBROŠOV (68 km) - **Pevnost na Dobrušově**: součást soustavy opevnění hranic z r. 1936-38, dělostřelecké sruby a věže, velké podzemní prostory pro 600 vojáků. Prohlídka trvá hodinu, otevřeno je denně mimo pondělí, květen - září 10-12 a 13-18, duben a říjen 10-12 a 13.30-16, tel. 0441/21047. - **Jiráskova chata s rozhlednou** 622 m n. m., výhled po celém kraji.

BROUMOV (61 km) - **Benediktinský klášter** z počátku 14. stol., klášterní kostel sv. Vojtěcha, soubor gotických a barokních plastik a obrazů, klášterní knihovna. Prohlídka trvá hodinu, otevřeno je od 1.5 do 30.9. Prohlídky začínají v každou celou hodinu denně mimo pondělí od 9 do 16, v neděli od 10, tel. 0447/22171.

- **Historické jádro města**: renesanční, barokní a empírové domy, na městském hřbitově nejstarší dřevěná církevní stavba ve střední Evropě - kostel Panny Marie.

ADRŠPAŠSKO - TEPLICKÉ SKÁLY (43 km) - dvě skalní města vzdálená od sebe 4 km, 1500 skalních věží, další skalní útvary, jezírka a vodopády, ráj horolezců. Prohlídka obou skalních měst trvá nejméně 6 hodin, raději celý den, otevřeno stále, tel. 0447/93254.

LETADLEM ZE DVORA KRÁLOVÉ

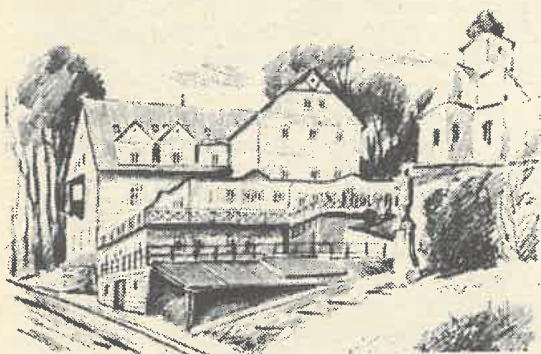
Protože všechna uvedená zajímavá místa během vaší dovolené určitě nestihnete osobně navštívit, podívejte se na ně nejprve pěkně z výšky. Stačí, když přijedete na letiště do Dvora Králové. Směr jízdy je z města k letišti dobře vyznačen pomocí symbolů letadel. Dvorský aeroklub pro vás denně s ohledem na počasí po celou sezónu pořádá lety do nejbližšího okolí i nad Krkonoše. Při krátkém okruhu uvidíte Kuks, ZOO Safari, přehradu Těšnov, Zvičinu a na přání i jedinečnou pevnost Josefov. Teprve z výšky si uvědomíte rozlohu této vojenské stavby. Další lety vás zavedou nad Krkonoše do výšky 1800 metrů nad mořem nebo nad Adršpásko-Teplické skály, pevnost Dobrušov, Rozkoš či Hradec Králové. Do vzdálenosti padesáti kilometrů si můžete zvolit libovolný cíl cesty.

Nejčastěji se létá čtyřmístným (pilot a 3 pasažéři) jednomotorovým letounem Zlín. Zvláštností jsou lety o víkendech a při klubových akcích větromě. I to můžete zkusit. Ti, kteří zažili krásu tichého letu, vědí své. Přínos vyhlídkových letů pro aeroklub je především v udržení kvalifikace pilotů podmíněné počtem odlétaných hodin. I proto jsou ceny letů ve Dvoře Králové příznivější než jinde. Většina pilotů jsou profesionálové a někteří i reprezentanti v různých leteckých disciplínách. Z komerčních letů aeroklub zajišťuje i letecké snímkování s družicovým navigačním systémem včetně provádění infrasnímků, ze kterých se zjišťují tepelné ztráty objektů. Distribuce letenek je nejen na letišti, ale i ve vybraných hotelech a informačních centrech, včetně Veselého výletu.

Aeroklub, letiště ve Dvoře Králové nad Labem (PSČ 544 01), vedoucí letového provozu ing. Jiří Vepřek, tel., fax (0437) 2602, vyhlídkové lety v motorových letadlech i větromě, komerční lety včetně snímkování a vleků reklamních transparentů. Občerstvení a parkování je přímo na letišti se stálým provozem. Domluvíte se i anglicky a německy.

Vybrané a doporučené služby vycházejí z názoru redakce Veselý výlet na vývoj zdejší turistiky. Naše kritéria pro jejich výběr a hodnocení provozovatelů jsou především serióznost a stálá kvalita služby, stav objektu a jeho soulad s horskou krajinou, určitá výjimečnost v území. Jsme si vědomi, že výběrem služeb přebíráme i odpovědnost za jejich kvalitu a že ta je i známkou kvality našich novin. Proto se setkáváte v tomto vydání Veselého výletu s osvědčenými službami z předchozích vydání. Veselý výlet jsme mohli vydat především zásluhou zdejších měst a obcí a za podpory právě těch podnikatelů, kteří doporučované služby provozují. Těšíme se na vaši spokojenost a zároveň vás chceme požádat o naši podporu. Až je navštívíte, zmiňte se, že jste se o nich dověděli právě v našich novinách. Děkujeme.

Redakce

Hotel Arnika***

Nejlepší službou, kterou vám můžeme představit, je hotel Arnika v Rudníku. Nestojí přímo u silnice z Trutnova do Vrchlabí, ale v historickém centru obce mezi pivovarem a renesančním kostelem. Nabízí převážně dvoulůžkové pokoje s kompletním sociálním zařízením, s vlastním telefonem, televizorem a minibarem, 2 bezbariérové pokoje, 4 apartmá, výtah, servis do poschodí. Jídla si můžete vybrat z krkonošské a mezinárodní kuchyně. V hotelu najdete též kavárnu, restauraci, salónek, krytý bazén, saunu, fitcentrum, garáže. Pro hotelové hosty je připraven kvalitní cílený program, organizovaný lov zvěře, večerní program s hudbou a tancem. Mezi možnosti hotelu patří nabídka týdenních programů, půjčovna lyží a saní i zprostředkování kadeřnické a kosmetické služby. Pro společnost i jednotlivce lze zajistit banket, raut, recepci apod. V létě jsou u hotelu otevřeny tři terasy s občerstvením. První najdete hned u vchodu do hotelu, naopak pouze pro hotelové hosty je terasa u bazénu.

Hotel* Arnika, Rudník, PSČ 543 72, ředitel Eduard Borufka, tel. (0438) 949 321-23, fax 949 480. Domluvíte se německy, anglicky a rusky.**

Pension ČSA

V Peci pod Sněžkou na Velké Pláni najdete zrekonstruovaný pension Českých aerolinií. Nabízí ubytování (45 lůžek) s polopenzí nebo plnou penzí ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích rodinného typu. Pokoje jsou standardní a všechny mají hygienický kout s teplou a studenou vodou. Základem spokojenosti hostů je klasická česká kuchyně obohacená orientálními jídly. K dispozici je bar, TV, sportovní místnost a lyžařský vlek přímo na stráni u pensionu. Na velké sjezdovky do areálu SKI Pec se dostanete za 15 minut. Jen kousek je to i do centra Pece. K ČSA zajedete autem po celý rok, v zimě zaparkujete níže na střeženém parkovišti u kapličky (P3), v létě přímo u pensionu. Ubytování i vybavení pensionu je zvlášť vhodné pro školy v přírodě a lyžařské výcviky, které v sezóně uvítají dobré finanční podmínky.

Pension ČSA, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, nájemce Zdena Klementová, tel., fax (0439) 96 2228, domluvíte se i anglicky a německy.

Bouda Pod Studničkou

Bouda Pod Studničkou najdete samotnou na krásném místě na začátku přírodní rezervace Obří důl. Z ekologického pohledu je toto území to nejcennější, co mohou Krkonoše návštěvníkům nabídnout. Přitom je to sem ze středu Pece pod Sněžkou jen kousek. Od střeženého parkoviště u kapličky (P3) půjdete až na konec silnice, minete odbočku k lanovce na Sněžku, ekologické muzeum a hájovnu a po patnácti minutách jste na boudě Pod Studničkou. Najdete tu nejen ubytování, ale i občerstvení při túře. Ubytování (celkem 36 lůžek) se stravováním je ve čtyřech pokojích se sprchou a WC, ostatní pokoje mají hygienické kouty. Podávají se speciality české kuchyně, občerstvit se mohou i neubytovaní hosté. Děti do osmi let mají slevu. Ubytování hosté si mohou vypůjčit horská kola a je pro ně také zajištěna nabídka výletů do okolí, třeba do Adršpachu, ZOO Safari či do krásného Kuksu.

Bouda Pod Studničkou v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, správce Karel Koula, tel., fax (0439) 96 2267, domluvíte se i německy.

U Bergerů na Richterových boudách

Při návštěvě rodiny Herberta Bergera na Richterových boudách vysoko nad Peci pod Sněžkou máte jedinečnou možnost poznat pravou horskou chalupu. Kdyby letní boudu založili Herbertovi předci - horští zemědělci a jeho děda ji před 90 lety upravil pro trvalé bydlení i pobyt hostů. Z centra Pece je to sem pět kilometrů. Okolí s horskou přírodou je kouzelné. Kdo nepoznal rána a večery vysoko v horách, bude nadšen. Vše je umocněno pobytem v domácím prostředí rodiny krkonošských horalů. Horský dvůr nabízí ubytování (16 lůžek) s polopenzí. Odvoz zavazadel i hostů je možný. Další kontakt získáte i v Hospodě Na Peci nebo v IC Turista v centru Pece pod Sněžkou.

Horský dvůr na Richterových boudách, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Herbert Berger, tel. (0439) 96 2424, domluvíte se i německy.

Horská bouda Rennerovka **

V dolní části Rennerových bud, jen pět minut chůze od maloúpského kostelíka, najdete v pensionu Rennerovka jednu z nejlepších služeb ve východních Krkonoších. Tradiční horská bouda nabízí ubytování (26 lůžek + přistýlky) se stravováním. V pensionu mají všechny dvou a třílůžkové pokoje i apartmá úplné sociální zařízení. K vybavení patří solárium, sauna, v létě půjčovna horských kol, v zimě lyží, snowboardů i saní. Dobrá jídla převážně české kuchyně jsou podávána v pohodlné jídelně, ale můžete posedět i v baru s TV a s pultovým prodejem nebo v malé hospůdce s čepovaným pivem Krakonoš. Nejdelší lyžařský vlek a sjezdovka v Malé Úpě začínají jen 50 metrů od Rennerovky. V zimě hosté parkují na střeženém parkovišti na Pomezích Boudách (dovoz minimálně zavazadel je zajištěn), v létě se parkuje přímo u pensionu.

Pension Rennerovka ** v Malé Úpě čp. 91, PSČ 542 27, majitel Pavel Oliva, tel., fax (0439) 96 6308, domluvíte se i německy.

Spálený Mlýn - Garni hotel

Malá Úpa má svou vstupní bránu - objekt Spálený Mlýn s širokým programem. V domě je Garni hotel, dvou a třílůžkové pokoje (celkem 20 lůžek) mají vlastní koupelnu, záchod s bidetem, satelitní televizi. Ubytování hosté nejčastěji požadují polopenzi, protože už dobře vědí, že večere je vskutku velkou večerí s předkrmem, hlavním jídlem a moučnickem. Pro neubytované hosty je denně s výjimkou soboty otevřena malá restaurace. I při krátkém zastavení si rádi dáte zmrzlinový pohár, koláče nebo palačinky. Točené světlé i tmavé pivo je náchodský Primátor. V malém obchodě nakoupíte základní potraviny, ovoce, suvenýry, mapy, pohlednice, filmy, součástí obchodu je i směnárna. Ke Spálenému Mlýnu patří i veřejné parkoviště pro 140 vozů v sezóně střežené celých 24 hodin. Hosté ubytovaní v hotelu Garni tu parkují zdarma. Součástí parkovací služby jsou informace, veřejné záchody, a telefonní automat. Restaurace je otevřena denně od 10 do 16 hodin, ve zbylém čase slouží pouze ubytovaným hostům.

Spálený Mlýn - Garni hotel v Malé Úpě, PSČ 542 27, majitel Martin Malý, tel. (0439) 96 6213, domluvíte se i německy.

Horská bouda Ťapka

Stojí na stráni pod lesem, kousek nad cestou vedoucí k maloúpskému kostelíku, asi 650 metrů od střeženého parkoviště ve Spáleném Mlýně. Z její terasy je krásný výhled na malebné údolí s rozptýlenými chalupami. Bouda Ťapka, rodinný podnik s klidným domácím prostředím, poskytuje ubytování turistického charakteru (31 lůžek) ve dvou až šestilůžkových pokojích. Hostům nabízejí manžele Woloszczukovi polopenzi s vydatnou večerí včetně domácí polévky a dezertu. Nabídka občerstvení je zpestřena různými druhy míchaných nápojů. V zimě zahřeje například „Krkonošův horký pohár“, v létě osvěží třeba mražená káva. V celém objektu se s výjimkou baru nekouří, proto zvláště nekuřáci ocení příjemné posezení ve společenské místnosti se sat. TV nebo útulné jídelně. Pokoje jsou vybaveny rádiem. U boudy je krátký lyžařský vlek, v létě tu děti najdou pískoviště. Krásné okolí přímo vybízí ke kratším výletům i k dlouhým výšlapům a zimním výjezdům na běžkách. Odvoz zavazadel od střeženého parkoviště je možný.

Bouda Ťapka, Dolní Malá Úpa čp. 51, PSČ 542 27, nájemce Ladislav Woloszczuk, tel. (0439) 96 6289, domluvíte se i německy.

Přes kopec na velmi krátkých vlnách

Přes krkonošské vrcholky k nám doletí nejen ptáci, ale i radiové vlny ze sousedního Polska. Za bolševika jsme polské stanice hodně poslouchali, hrála na nich dobrá hudba. Dnes jsme dostatečně zásobeni zahraničními hity a na našich vlnách vlastně nechybí nic, co bychom museli poslouchat ze zahraničí. Toto konstatování neplatí o tvorbě našich sousedů. Dříve se polská hudba u nás také poslouchala a byla populární, dnes ji bohužel prakticky neznáme. Proto se dohodlo Radio Černá Hora 105,3 FM s Radiem BRW 101,1 FM Walbrzych na společné relaci, uváděné českým a polským moderátorem. Každou druhou sobotu ve 14 hodin ve Walbrzychu a v 17 hodin v Trutnově zní éterem česká a polská hudba, posluchači se seznamují s novinkami z druhé strany hranice, mohou soutěžit o hudbu ze sousední země. Relace Přes kopec na vlně 105,3 FM v Čechách a 101,1 FM v Polsku navazuje kontakty mezi lidmi, kteří žijí kousek od sebe. -pd-

**RADIO
ČERNÁ
HORA
105,3 FM**

**„KDYŽ VESELÝ VÝLET,
TAK S RADIEM
ČERNÁ HORA ! ”**

VYSÍLÁ
24 HODIN DENNĚ
TEL. (0439) 811 600

Služby, které vám ve Veselém výletu doporučujeme vybíráme podle našich poznatků a také podle referencí, které dostaneme od vás hostů. Snažíme se vybrat nejlepší služby v co nejširším rozsahu. Proto doporučujeme vedle sebe hotel Arnika pro náročné, pension ČSA a Nikola v dohledu peckých sjezdovek, boudu Boubelka s ubytováním turistického charakteru, boudu Pod Studničnou u vstupu do nejceněnějších přírodních partií Krkonoš, Horský dvůr Herberta Bergera na luční enklávě Richterově boudy v nadmořské výšce 1230 metrů a třeba i pension Táňa specializující se na dětské pobyty. Přejeme si, abyste si z nabídky vybrali podle vašich představ, zálib a možností to správné místo, kde prožijete hezké chvíle.

PRÁDELNA MLADÉ BUKY

Prádelna v Mladých Bukách je největší prádelnou na Trutnovsku a pere i pro nejvýše položené boudy v celých Krkonoších. V prádelně vyperou veškeré prádlo v plné sezóně do 14 dnů za normální cenu, do 7 dnů s mírnou přírůžkou. Přímou v prádelně se dohodnete na konkrétním termínu vyprání, ceně, míře naškrobení, navonění a popřípadě vybělení ložního prádla. Osvedčenou službou je půjčování ložního prádla a ubrusů v sezónních špičkách. Prádelna vám zajistí i dopravu prádla.

Prádelna, Mladé Buky, PSČ 542 23, majitel Petr Lukáček, tel. (0439) 942 141, otevřeno je od pondělí do pátku v době od 6.00 do 14.00, v plné sezóně až do 16 hodin.

GEODÉZIE KRKONOŠE S.R.O.

- * **Prodejce a školitel všech softwarových produktů INTERGRAPH - BENTLEY SYSTEMS** včetně MDL aplikací GEODÉZIE KRKONOŠE
- * **Dodavatel značkového hardware** pro grafická pracoviště
- * **Poradenství a prodej výtupních zařízení** (plotterů, tiskáren) firmy CALCOMP včetně materiálů pro tisk - **VELMI VÝHODNÉ CENY**
- * **Komplexní geodetické práce**, tvorba a obnova bodových polí metodou GPS
- * **Vydavatelství** orientačních plánů měst a regionů, map čísel popisných, podrobných pohledových map měst, obcí a regionů. Klasické kartografické zpracování, tisk ofset
- * **Komplexní řešení grafických informačních systémů** měst, obcí a sportovních areálů, řezací plotter řízený softwarem CorelDRAW.
- * **Tvorba geografických informačních systémů** (software Micro Station)

Kontaktní adresy jednotlivých pracovišť: **Harra-
chov**, Zákoutí 599, 512 46 (tel. 0432/529 376, fax 529447) * **Jilemnice**, U zámku 86, 514 01 (tel. 0432/543 051, fax 543 106) * **Trutnov**, Slovanské náměstí 165, 541 01 (tel. fax 0439/53 97) * **Lázně Bohda-
neč**, Dukelská 481, 533 41 (tel., fax 040/692 10 50) * **Vrchlabí**, Na bělidle 900, 543 11, (tel. 0438/24542) * **Jičín**, Valdštejnské náměstí 90, 506 01, (tel. 0433/23139).

TISKÁRNA OFSET ÚPICE

se specializuje na ofsetový tisk se širokým výrobním sortimentem - firemní tiskoviny, prospekty, vizitky, pohlednice, plakáty, samolepící etikety, brožury, časopisy, reklamní katalogy i knižní produkce v měkké vazbě a to vše do formátu A2. Technické vybavení umožňuje nabídnout zákazníkům úplné zpracování zakázky - příprava makety, sazba, zpracování fotografií a vlastní jednobarevný i vícebarevný tisk. Výhodou je krátká dodací lhůta a příznivé ceny.

Tiskárna Ofset, Spojenců 282-283, Úpice, PSČ 542 32, majitel Oldřich M. Šlégr, tel./fax (0439) 933 171.

Potřebujete natřít střechu, fasádu, okna nebo celou boudu pak jste našli to pravé

Specializovaný velkoobchod

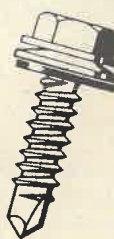
- Izolační a ochranné nátěry, ředidla.
- Dekorativní nástřiky OIKOS.
- Laky vodouředitelné, PU laky, nitrolaky.
- Malířské nářadí a pomůcky.
- Barvy speciální na střechy, okna, obložení...
- Úplný sortiment fasádních barev včetně poradenství a tónování na počkání.
- Drogistické zboží včetně mycích a úklidových potřeb.
- Prodej od 1000 Kč do 3000 Kč hotově.

Di - Color s.r.o. Velkoobchod Pálanka Barvy * Laky * Drogerie *
542 32 Úpice, Palackého 484
tel. + fax.: 0439 / 933 309, tel.: 0439 / 932 251 - 3

Tento sortiment barev, laků a drogerie dostanete i na našich speciálních prodejnách:

Trutnov 541 01, Krakonošovo nám. 128 tel. + fax.: 0439 / 2001
Vrchlabí 543 01, Labská 298 tel.: 0438 / 24804

STEVE

- Ing. J. Hampel

Velkoobchod spojovacím materiálem

areál Ingstav, s. r. o.

Vážní 961

Hradec Králové 3

500 03

tel. 049 482 255

fax 049 452 60

VYDAVATELSTVÍ GENTIANA

Vydává pohlednice různých formátů, skládačky, dvoj pohlednice, kalendářky, vizitky, informační brožury pensionů, hotelů i obcí včetně zajištění fotografií a grafického zpracování. Provádí i laminaci, scanování a grafické práce.

**Vydavatelství Gentiana, Dolení 37, 514 01 Jilem-
nice, majitel ing. Leoš Erben, tel. (0432) 26 66,**

AUTORIZOVANÝ STAVEBNÍ INŽENÝR

MILOSLAV KLIMEŠ

PORADENSKÁ, PROJEKČNÍ, INŽENÝRSKÁ ČINNOST
REALIZACE STAVEB

**Ing. Miloš Klimeš, Horní Maršov náměstí čp. 65,
PSČ 542 26, tel. (0439) 948 296.**

Pro práci na stavebně-historickém průzkumu východních Krkonoš koupím nebo vyměním staré a starší fotografie, pohlednice, mapy, plány, literaturu a dokumenty z uvedené oblasti. Jmenovitě ze sídel Maršov - Marschendorf, Velká Úpa - Gross Aupa, Pec - Pétzer, Malá Úpa - Klein Aupa, Lysečiny - Kolbendorf, Albeřice - Albendorf, Rýchory - Rehorn, Suchý Důl - Dörrgrund, Sklenařovice - Glasendorf, Černá Hora - Schwarzenberg, Janské Lázně - Johannisbad, Svoboda - Freiheit, Mladé Buky - Jungbuch, Černý Důl - Schwarzentel, Žacléř - Schazlar a dalších krkonošských sídel.

RNDr. Pavel Klimeš, 542 26 Horní Maršov 204, tel. (0439) 948 221.

Stálá ekologická expozice - Kámen a život - **Krkonošské muzeum (KM) Vrchlabí, klášter** 8.00-17.00 mimo pondělí, tel. (0438) 21011

Stálá národopisná výstava - Člověk a hory - **KM Vrchlabí, klášter** 8.00-17.00 mimo pondělí

Stálá národopisná výstava - Lidové umění a umělecká řemesla, sklo 18. a 19. století, krkonošské betlémy, počátky turistiky v Krkonoších - **KM Vrchlabí, tři historické domy** 9-12, 13-16 mimo pondělí, tel. (0438)

Stálá expozice **Obří důl - poklad Krkonoš, Pec pod Sněžkou**, 8.00-12.00, 13.00-15.00 mimo pondělí, tel. (0439) 96 2411

Stálá expozice Bitva 1866 - **Muzeum Podkrkonoší Trutnov**, mimo pondělí, tel. (0439) 811 897

Stálá expozice - Historie západních Krkonoš, tradiční a umělecké řemeslo, galerie obrazů Františka Kavána, počátky lyžování v českých zemích, unikátní ozvučený mechanický Metelkův betlém - **KM Jilemnice, zámek** 8-12, 13-16 mimo pondělí, tel. (0432) 543 041

Stálá expozice - Život a práce písmáka Věnceslava Metelky a dílo K.V.Reise, dějiny krkonošské houslařské školy, ukázka tkaní na ručních tkalcovských stavech - **KM Paseky nad Jizerou** 9-12, 13-16 mimo pondělí, tel. (0432) 92 609

Moderní **kino Vlast v Janských Lázních** hraje vždy v pondělí, středu, pátek, neděli dle zveřejněných programů, tel. (0439) 946 21

Každou sobotu a neděli - **Promenádní koncerty** - Janské Lázně 14.00

Každou neděli od července do 1/2 září - **Promenádní koncerty** - Šp. Mlýn 14.00

Do 24.6. **Výstava Uložím vše kam patří** (předměty, obaly) - **KM Vrchlabí klášter** 8.00-17.00, mimo pondělí

1.6. Botanická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00

3.6.-29.9. **Výstava Historie města Vrchlabí** - **KM Vrchlabí, tři historické domy** 8.00-16.00, mimo pondělí

7.6. **Koncert Luboš Andršt Blue Band** - J. Lázně kino Vlast 19.00

7.-16.6. **Výstava francouzských výtvarníků** - Muzeum

8.6. Podkrkonoší Trutnov 9.00-17.00, mimo pondělí

11.6. Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00

15.6. Všeobecná exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

25.6. **Letní slavnost** - Horní Maršov 10.00 - 24.00

28.6.-30.9. Všeobecná exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

29.6. **Výstava Ze svátečního kalendáře**, sakrální umění - Muzeum Podkrkonoší Trutnov 9.00-17.00, mimo pondělí

29.-30.6. Zoologická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00

30.6. **Špindlerovská pouť** - Šp. Mlýn

1.7.-29.9. **Koncert Petr Lutka** - J. Lázně evang. kostel 19.00

9.7. **Výstava Hračky J. Vašici** - **KM Vrchlabí klášter** 8.00-17.00, mimo pondělí

12.7. Všeobecná exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

23.7. **Koncert Majerovy brzdové tabulky** - akustická relaxační hudba - J. Lázně evang. kostel 19.00

3.-4.8. Všeobecná exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

10.8. **Porcinkule** - pouť v Hostinném

10.8. Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00

13.8. **Běh do vrchu** z J. Lázní na Černou horu - mistrovství ČR, 13.00

16.8.-18.8. Všeobecná exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

27.8. **Trutnov - 1987 - 1996, Open Air Music Festival**

28.8.-1.9. Všeobecná exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

10.9. **Festival horolezeckých filmů** - Teplice nad Metují

14.9. Všeobecná exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn 9.00

24.9. Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

říjen **Výstava prací studentů kovářství** UPŠ Turnov - Muzeum Podkrkonoší Trutnov

BLEDÁ TVÁŘ

Staroměstské náručí

Staroměstské náručí je splnutí duše s tělem
Nejmilejší náměstí je louka s jitrocelem
Na louce stojíce, orloj se přestane hýbat
Minulé hodiny počnou se s příštími líbat

Staroměstské náručí je zátíší s červeným míčem
Nejmilejší náměstí je louka s petrkličem
Na louce sedíce, nebe a zemi smířit
Země se usměje, nebe se bude pyřit

Večerní laskavost probudí Svatou Markétu
Svou noční košili uvidí Markéta v květu
Z radosti zahraje klavírní fantazii
Já budu vědět: Ještě štěstí, že žiji

Lehnem si na trávu v petřínském třešňovém sadu
Dáme si pod hlavu maličkou opičku z hladu
V klidu a pokoji usneme před kostelem
Aby se smířila duše s tělem

Představujeme Vám knihu básní nazvanou Bledá tvář, která letos na jaře vyšla v našem nakladatelství. Námětem veršů maršovského rodáka Petra Slavička ml. (1962 - 1994) jsou často přírodní témata. Není divu, velkou část svého jinošského věku strávil, když ne nad knihami, tak v lese nebo na výpravách za poznáním živých nebo neživých přírodních krás východní části Krkonoš. Druhým velkým inspiračním zdrojem mu bylo, v protikladu k přírodě, město, zvláště pak Praha, kde se zabydlel na více než 10 let. Přestože se co Pražan vracíval domů už jen sporadicky, z jeho tvorby se idylické nálady nevytratily. Na ukázkou přetiskujeme báseň, v níž se tyto dva světy Petra Slavička nejvíce prolínají. Kniha samotná je k dostání v galerii Veselý výlet v Temném Dole nebo ve vybraných knihkupectvích. Až půjdete po louce plné krkonošského kvítí nebo budete obcházet břevnovský klášter s kostelem Sv. Markéty, třeba vám na mysli vytane některý z Petrových veršů ...

Informační centrum Veselý výlet je otevřeno v Temném Dole přímo u hlavní silnice z Horního Maršova do Pece a Malé Úpy. Kromě mezisezóny v dubnu a v listopadu je otevřeno denně. Rádi vám poskytneme základní informace o Krkonoších, možnostech při jejich poznávání, poradíme vám při výběru ubytování, doporučíme trasy výletů a upozorníme vás na aktuality z východní části Krkonoš.

Informační centrum je spojeno s galerií. Vedle uměleckých předmětů - obrazů, fotografií, keramiky, šperků - si u nás můžete koupit turistické průvodce, mapy, pohlednice (včetně autorských), kalendáře, publikace o Krkonoších ap. Součástí informačního centra je i směnárna. Zaparkujete přímo před domem. Ve Veselém výletu vám poradí paní Věra Kalábová a slečna Monika T. Hoferová. Obě hovoří dobře německy.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET v Temném Dole v Horním Maršově

GALERIE - SMĚNÁRNA

denně 8.30 - 18.00
telefon (0439) 948 298

Další informační střediska: Městské informační středisko (MIS) na náměstí v Janských Lázních (tel. 94 661), Turistické informační centrum (TIC) Krkonoše na náměstí ve Svobodě nad Úpou (942 688), IC Turista v centru Pece pod Sněžkou (96 2380), Infocentrum v Trutnově v radnici na náměstí (6426), IC Špindlerův Mlýn při městském úřadu (0438-93 656), IC Flora v domě služeb v Benecku (0432-582606), informační střediska Správy KR-NAP (viz. níže) aj.

Telefonování: východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volacím znakem 0439, ze zahraničí 0042439, při telefonování z Pece pod Sněžkou a Malé Úpy mimo tyto obce je nutné před volaným číslem vytočit ještě číslo 9.

Parkoviště: Střežená parkoviště ve Velké Úpě (P2 - tel. 96 2156), v Peci u kapličky (P3 - 96 2157) a Zelený Potok (P4 - 96 2158), v Malé Úpě ve Spáleném Mlýně (96 6213), na Pomezních Boudách (96 6345), v Janských Lázních u lanovky (946 24).

Zdravotnictví: rychlá záchranná služba Trutnov tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba v Horním Maršově (948 144), pohotovost Trutnov (5111), lékařská a zubní ordinace jsou v Peci pod Sněžkou - včetně rentgenu (96 2444), v Horním Maršově (948 144), v Janských Lázních (942 344), ve Svobodě nad Úpou (942 444), v Dolním Maršově (942 044), lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 8.00-12.15, 13.15-16.00, (948 121).

Horská služba: letní pohotovost je ve Špindlerově Mlýně tel. (0438) 934 39 denně od 7.00 do 18.00 hodin.

Policie: stálá pohotovost Trutnov tel. 158, služba v Peci pod Sněžkou 96 2333, ve Svobodě nad Úpou 942 333, pohraniční policie v Horním Maršově 948 133, obecní policie v Janských Lázních 94613, v Peci pod Sněžkou 96 2166.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150.

Městské a obecní úřady: Horní Maršov tel. 948 156, Janské Lázně 942 101, Pec pod Sněžkou 96 2215, Malá Úpa 96 6357,

Svoboda nad Úpou 942 045, Žacléř nové č. 878510, úřední hodiny jsou vždy v pondělí a ve středu 8.00-12.00, 12.30-17.00.

Správa Krkonošského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 96 2213, po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.00, so-ne 8.00-10.00, stejně ve Špindlerově Mlýně (0438) 93 228 a Harrachově (0432) 929 249. Muzeum v Obřím dole v Peci pod Sněžkou 96 2411, otevřeno denně mimo pondělí, út-ne 8.00-12.00, 13.00-15.00, informace a směnárna Temný Důl v Horním Maršově 948 264, po-čt 8.00-16.30, pá 8.00-18.00, so + ne 9.00-16.30, v plné sezóně i déle.

Lesní hospodářství Horní Maršov (v areálu pily) 948 161, 162, poleší - Latovo údolí 948 110, Černá hora 942 120, Rychory 947 152, Pec pod Sněžkou 96 2214, Malá Úpa 96 6293, Žacléř 95 459.

RADIO ČERNÁ HORA - 105,3 FM

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 96 2403.

Benzinové pumpy jsou ve Svobodě nad Úpou otevřeny denně od 5.30 do 22.00 hodin (Benzina, tel. 942 265) a 6.00 - 21.00 (Lucrato Oil, tel. 942 788). Čerpadla s nepřetržitým provozem jsou v Trutnově a ve Vrchlabí.

Autoopravna a pneuservis: Svoboda nad Úpou - Hlávka (942 587), denně 7.00-12.00, 13.00-17.00, Semerák Autocentrum, v plné sezóně denně 7.00-16.00 včetně odtahové služby, Pec pod Sněžkou (u motorestu) - Václav Břečka (96 2154) nepřetržitě. Malá Úpa - SKI DOO MOTO Škoda - značkový servis sněžných skútrů (96 6324, 96 6233).

Hraniční přechody: Malá Úpa 96 6250 - i pro vozidla (pouze osobní vozy) nepřetržitý provoz, stejně jako přechody v Královci u Žacléře a v Harrachově.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace ČSAD v Peci pod Sněžkou 96 2480, denně 8.00-12.00, 12.30-15.00 hodin.

ROMAN KOULA
NONSTOP
TAXI

☎ 96 2157 + 96 2011
CB 33

**RESTAURANT ORT
UBYTOVÁNÍ**

Taxi - Cupal

☎ (0439) 96 2010, 96 2165
Pec pod Sněžkou
členům 10 % sleva

Veselý výlet tiskneme na recyklovaný papír.